

LEVEVILKÅR – AT VÆRE UNG MED FUNKTIONSNEDSÆTTELSE

- En spørgeskemaundersøgelse omkring det levede liv hos unge med funktionsnedsættelser

Sammenslutningen af
Unge Med Handicap

INDHOLD

Indledning	3
Metode	3
Konklusioner	4
udsving i funktionsnedsættelse og boligsituation.....	4
økonomi og transport	5
tilgængelighed	5
læsegrupper og gruppearbejde	5
åbenhed	6
studiejob og job.....	6
forventninger til arbejdsmarkedet	6
foreningslivet	6
Begrebsafklaring	7
Handicapbegrebet	7
Tilgængelighed.....	7
Respondenterne	9
Levevilkår	13
Begrænsninger.....	13
Bolig.....	16
Økonomi.....	19
Transport.....	23
Tilgængelighed	25
Fysisk tilgængelighed.....	25
Faglig tilgængelighed	26

I feltet mellem faglig og social tilgængelighed.....	27
Faglige arrangementer.....	27
Læsegrupper og gruppearbejde.....	29
Gruppearbejde.....	32
Social tilgængelighed	37
Åbenhed	41
Tilknytning til Arbejdsmarkedet	45
Studiejob	45
Åbenhed og fordomme	48
Forventninger til arbejdsmarkedet	50
Foreninger	59

INDLEDNING

Denne rapport sætter fokus på forhold omkring unge med funktionsnedsættelser, og de udfordringer, de kan opleve i det levede liv. Sammenslutningen af Unge Med Handicap, der er en paraplyorganisation for unge med handicap – det være sig fysiske, psykiske, kognitive, sensoriske og kommunikative funktionsnedsættelser. Sammenslutningen af Unge Med Handicap arbejder for, at unge med funktionsnedsættelse kan leve det ungeliv, de ønsker.

Formålet med udarbejdelsen af denne rapport er at blive klogere på de udfordringer, en gruppe af unge med forskellige funktionsnedsættelser, oplever i deres hverdagsliv, da det for hovedparten af unge også handler om uddannelse og job - fylder disse områder relativt meget i rapporten. Når vi bliver klogere på disse områder, er det ligeledes nemmere at sætte ind med forskellige indsatser, der kan bidrage til at flere unge med funktionsnedsættelser kan leve det ungeliv de ønsker, herunder gennemføre uddannelse og indgå på arbejdsmarkedet, og styrke livskvaliteten i det levede liv.

Uddannelsesgraden for mennesker med funktionsnedsættelser er generelt faldende, og der er behov for et øget fokus på, hvordan Danmark lever op til handicapkonventionens krav om, at mennesker med handicap har ret til uddannelse på lige fod med andre. Ved at styrke indsatsen og sikre optimale vilkår for unge med handicap, der er i gang med, eller ønsker at tage en uddannelse, er der bedre chancer for, at flere unge med funktionsnedsættelser, i fremtiden, vælger at tage og gennemføre en uddannelse.

METODE

Sammenslutningen af Unge Med Handicap og Tænketanken Perspektiv har udformet og udsendt et kvantitativt spørgeskema i fælleskab. Den samlede besvarelse er 1.478 respondenter.

Data fra respondenter, der går på videregående eller mellemlange uddannelser, behandles særskilt i Tænketanken Perspektivs rapport *"Nødvendig for nogle. Godt for alle"* (2019). Data fra respondenter, der går på ungdomsuddannelser, behandles særskilt i en rapport, udarbejdet af SUMH, under navnet: *"Ungdomsuddannelse - skal være for alle"* (2020). Denne kan findes på **SUMH's hjemmeside**.

Nærværende rapport præsenterer den samlede respondentgruppes besvarelse af spørgeskemaet. Da data fortolkes i forhold til konkrete målgrupper i en række andre rapporter, vil denne rapport primært bestå i en præsentation af det samlede data

frem for en egentlig analyse. Dog er data delt på henholdsvis fysisk og psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse, samt multiple funktionsnedsættelser – altså hvor fysiske, kognitive eller psykiske funktionsnedsættelser optræder samtidigt.

Der er i spørgeskemaet besvaret 127 spørgsmål. Da mange spørgsmål er afhængige af, at der er svaret på en bestemt vis i forrige spørgsmål, vil respondentgruppen være forskellig i de enkelte spørgsmål. Der er ved alle figurer derfor angivet antallet af besvarelser (N=x). Data fra de 127 spørgsmål er samlet i færre figurer i nærværende rapport for at overskueliggøre data.

Respondentgruppens størrelse, og det at distributionen af spørgeskemaet er sket via uddannelsesinstitutioner, netværk og interesseorganisationer, betyder, at det ikke er et repræsentativt udsnit af den mulige population. Der kan derfor ikke siges noget repræsentativt ud fra data. Men data siger, hvordan en gruppe af unge med funktionsnedsættelse, der primært er eller har været tilknyttet uddannelsessystemet, oplever det at være unge med en funktionsnedsættelse anno 2018-2019. Data kan derfor pege på tendenser, som er interessante at sætte fokus på for at sikre, at unge med funktionsnedsættelse kan leve det ungdomsliv, de ønsker.

KONKLUSIONER

UDSVING I FUNKTIONSNEDSÆTTELSE OG BOLIGSITUATION

Ud fra respondenternes besvarelser, konkluderer rapporten, at 2 ud af 5 af respondenterne oplever store udsving i deres funktionsnedsættelse. Hver 5. oplever sig dagligt begrænset i at foretage sig hverdags- og uddannelsesaktiviteter. Cirka hver 10. respondent oplever, at det er svært at finde en bolig på grund af mangel på handicapbolig, og hver 10. af alle respondenterne oplever, at de må bo længere hos deres forældre, på grund af deres funktionsnedsættelse, end deres jævnaldrende. Der er flere respondenter med fysisk og multiple funktionsnedsættelser, der oplever mangel på handicapegnet bolig, sammenlignet med respondenter med psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse. 7 % af respondenterne angiver, at de kun kan flytte, hvis de bliver visiteret til en anden bolig. Dette gælder for flest respondenter med multiple funktionsnedsættelser, mens der ikke er væsentlig forskel på respondenter med fysisk funktionsnedsættelse og respondenter med psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse. 12 % af respondenterne oplever i høj grad eller i meget høj grad at måtte bo længere tid hos deres forældre sammenlignet med deres jævnaldrende.

ØKONOMI OG TRANSPORT

Hver 4. af respondenterne modtager handicaptillæg. Hver 4. af respondenterne med fysisk funktionsnedsættelse har fået økonomisk støtte efter 2 måneder, mens det er tilfældet for hver 6. respondent med psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse. Cirka hver 3. respondent er enten utilfreds eller meget utilfreds med ansøgningsprocedurerne. 3 ud af 5 af oplever, at der i større eller mindre grad er udfordringer med tilgængelighed ved offentlig transport. Hver 5. respondent oplever det i høj eller i meget høj grad, og hver 5. oplever det i nogen grad – og dette uanset om det er en fysisk eller en psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse.

TILGÆNGELIGHED

Næsten hver 5. med multiple funktionsnedsættelser oplever, at den fysiske tilgængelighed er dårlig eller meget dårlig. Hver 10. respondent oplever slet ikke, at undervisningsmaterialet er tilgængeligt. 3 ud af 5 respondenter med fysiske funktionsnedsættelser oplever undervisningsmaterialet tilgængeligt, mens det tilsvarende tal for respondenter med en psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse er 2 ud af 5. Hver fjerde respondent med fysisk funktionsnedsættelse har ikke deltaget i faglige arrangementer, der ikke er obligatoriske, og for respondenter med en psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse er det hver tredje. Hver 5. deltager slet ikke i de sociale aktiviteter på uddannelsen. Det skyldes i de flestes tilfælde manglende overskud og energi.

LÆSEGRUPPER OG GRUPPEARBEJDE

Cirka hver anden respondent med en fysisk funktionsnedsættelse, og cirka tre ud af fem af respondenterne med en psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse er ikke med i en læsegruppe. Hver 2. oplever, at deres funktionsnedsættelse påvirker deres deltagelse i gruppearbejde, og at de må gå på kompromis med deres gruppearbejde på grund af deres funktionsnedsættelse. Hver 3. oplever, at de ikke er trygge i faglige diskussioner og hver 4. oplever, at der ikke bliver taget hensyn til deres funktionsnedsættelse i forbindelse med gruppearbejde. Der er en stor forskel, når der ses på de enkelte handicapter, hvor respondenter med psykiske/kognitive funktionsnedsættelser svarer mere negativt end respondenter med fysiske funktionsnedsættelser.

ÅBENHED

Mere end hver 3. unge med funktionsnedsættelse orienterer ikke deres undervisere og medstuderende om deres funktionsnedsættelse, og kun omkring en tredjedel, oplever forståelse fra deres lærere og undervisere.

STUDIEJOB OG JOB

Kun hver fjerde respondent angiver, at de har et studiejob. Når der ses på om handicappet er synligt eller usynligt, er det kun hver femte med et synligt handicap, der angiver at have studiejob. Det samme er tilfældet for respondenter med multiple funktionsnedsættelser. Begrundelsen for ikke at have studiejob er for de flestes vedkommende manglende overskud, grundet funktionsnedsættelsen.

Kun omkring en tredjedel af respondenterne angiver, at de i forbindelse med en jobsøgning har gjort en kommende arbejdsgiver opmærksom på funktionsnedsættelsen. For de respondenter, der har et ikke-synligt handicap, er det 23 % af respondenterne, der oplyser en kommende arbejdsgiver om funktionsnedsættelsen.

FORVENTNINGER TIL ARBEJDSMARKEDET

Hver 3. respondent tror ikke, at jobbet er derude, og hver 3. respondent tror, at de må gå på kompromis med deres faglighed. 4 ud af 5 glæder sig, og tror på, at de kan bidrage, men hver 5. oplever det ikke. 3 ud af 4 oplever sig som ligeværdige med deres kollegaer, men hver 4. oplever det ikke. 1 ud af 3 tror ikke jobbet er derude. Cirka hver 5. respondent angiver, at færre fordomme ville gøre det nemmere for dem at være i beskæftigelse.

FORENINGSLIVET

4 ud af 5 er ikke medlem af en civilsamfundsorganisation, og meget få er aktive frivillige eller har tillidsposter. Omkring hver 4. respondent er medlem af en handicaporganisation, mens hver 7. er medlem af en sportsforening.

BEGREBSAFKLARING

HANDICAPBEGREBET

Det relationelle handicapbegreb sætter rammen for forståelsen af handicap i nærværende rapport, og i tilblivelsen af det kvantitative spørgeskema.

I det relationelle handicapbegreb skelnes mellem en funktionsnedsættelse og et handicap. Den unge lever med en funktionsnedsættelse, der er relateret til en fysisk eller psykisk/kognitiv nedsættelse af sanser, funktioner eller kognitive evner. Det er i mødet med udfordringer i hverdagslivet, at handicappet opstår, hvilket gør, at de ikke kan leve på lige vilkår med andre. Men samtidigt minimeres handicappet, når den unge tilbydes compensation.

Funktionsnedsættelse + barrierer/ udfordringer = Handicap

Funktionsnedsættelse + minimere barrierer eller compensation = Lige muligheder

TILGÆNGELIGHED

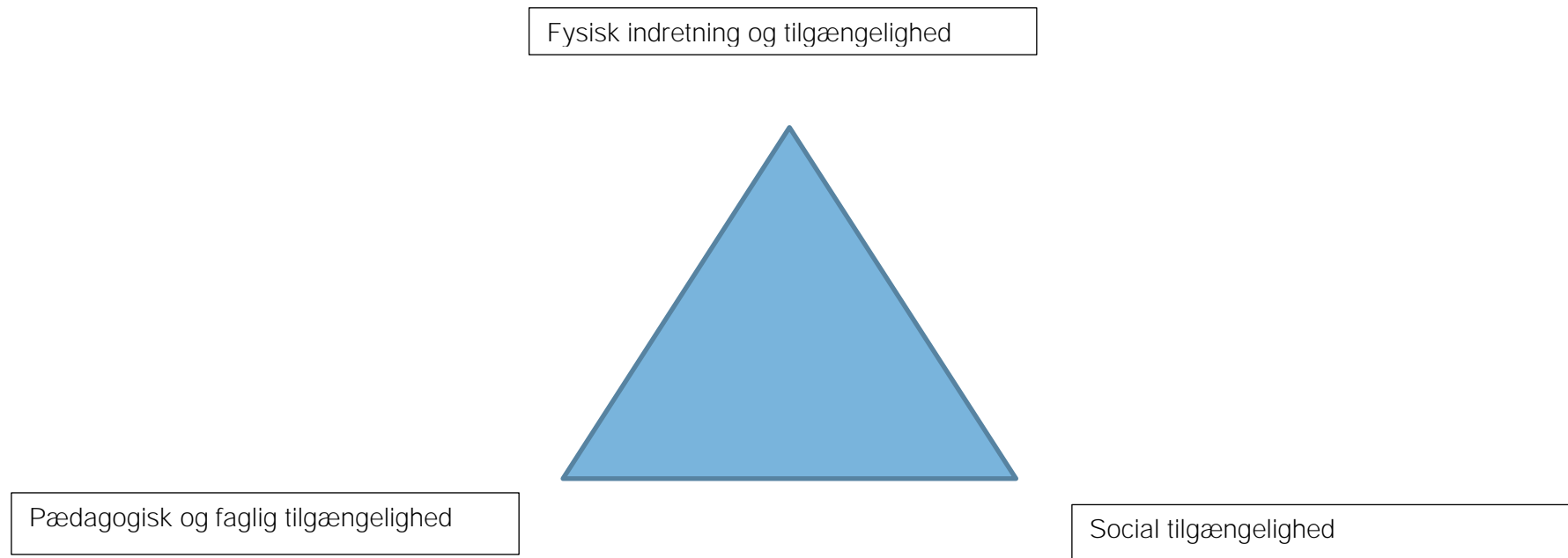
Sammenslutningen af Unge med Handicap har siden 2010 arbejdet med et bredt tilgængelighedsbegreb, der dækker over tre aspekter af tilgængelighed.

Fysisk tilgængelighed, som er den udbredte forståelse for begrebet tilgængelighed, og som dækker over tilgængelighed til for eksempel bygninger og faciliteter inde i bygningerne. Dette er selvfølgelig nødvendigt for fysisk at kunne komme ind og deltage i f.eks. undervisning og det sociale liv på f.eks. en uddannelse eller en arbejdsplads. Men det er ikke tilstrækkeligt for, at man som ung med funktionsnedsættelse får det fulde udbytte af at være f.eks. studerende eller kollega – både fagligt og socialt.

Faglig/pædagogisk tilgængelighed handler om, at f.eks. undervisningsmaterialer er tilgængelige. Det kan handle om, hvorvidt pensumlisten er tilgængelig, i tilstrækkelig tid, forud for undervisningen, eller at aktiviteter er tilrettelagt, så de giver det tilstrækkelige faglige eller pædagogiske udbytte. Det kan også handle om, hvorvidt der er tilstrækkeligt med pauser, eller om hvorvidt anvisninger er forståelige.

Social tilgængelighed handler om, at den unge med funktionsnedsættelse kan deltage i det sociale liv, i den pågældende aktivitet, på studiet eller på arbejdspladsen, på lige fod med de andre. Tilgængeligheden kan påvirkes af, om kantinen er i kælderens uden elevator, om rusprogrammet er 5 dage i træk, med fuldt program, fra morgen til aften eller sen nat, om kulturen på studiet eller arbejdspladsen indbyder til åbenhed omkring sårbarhed, mv.

Der er i spørgeskemaet spurgt ind til de forskellige former for tilgængelighed, og de vil også blive behandlet i nærværende rapport, på baggrund af ovenstående forståelse af begreberne.

RESPONDENTERNE

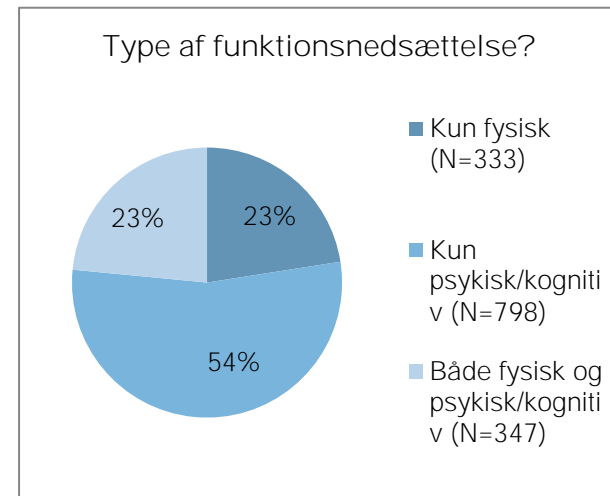
I alt deltog 1.478 unge, i alderen 16-36 år, i undersøgelsen. 23 % af respondenterne har en fysisk funktionsnedsættelse, 54 % af respondenterne har en psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse og 23 % af respondenterne har både en fysisk og en psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse (herefter omtalt som multiple funktionsnedsættelser) (Figur 1). 60 % af respondenterne har en ikke-synlig funktionsnedsættelse og 40 % har en synlig funktionsnedsættelse (Figur 2)

Langt størstedelen af respondenterne er kvinder (77 %) (Figur 3). Respondenterne kommer fra alle dele af landet, med en overvægt af respondenter bosat i Region Hovedstaden (32 %) og Region Midtjylland (29 %) (Figur 4).

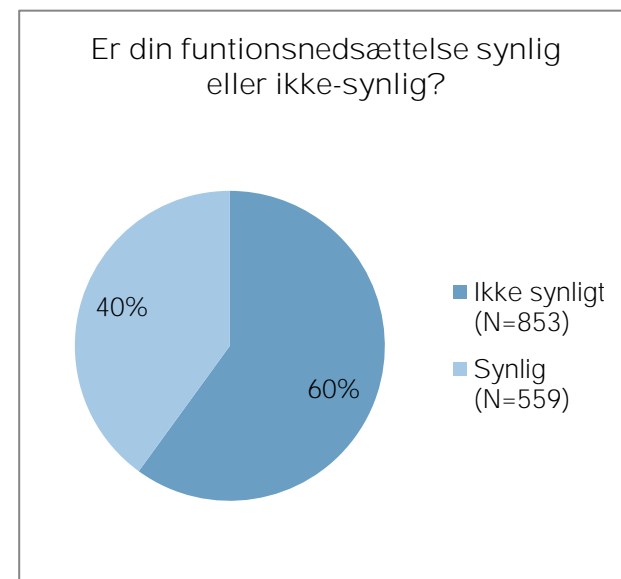
De hyppigst forekommende fysiske funktionsnedsættelser er problemer med ryg eller nakke (30 %), problemer med ben eller fødder (29 %) og problemer med arme og hænder (24 %) (Figur 5).

De hyppigst forekommende psykiske/kognitive funktionsnedsættelser er stress fobier og forskellige former for angst (48 %), depression, mani og bipolar lidelse (32 %) og ord- eller talblindhed (28 %) (Figur 6).

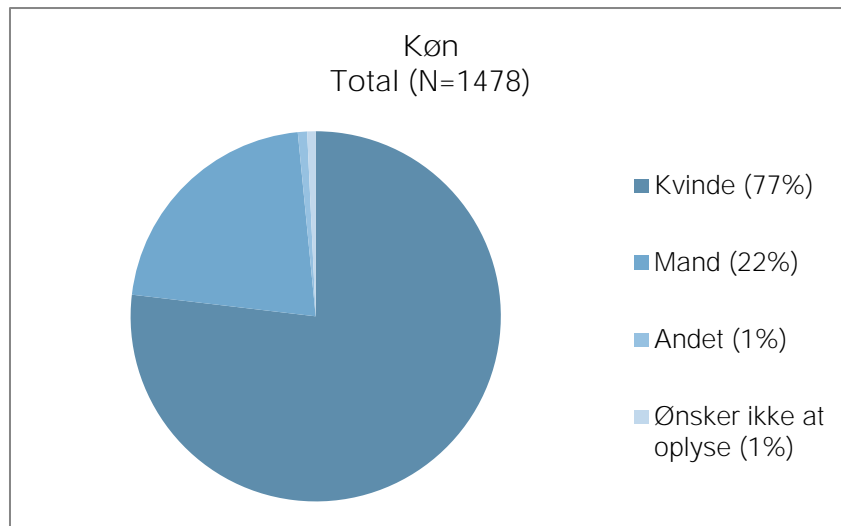
Figur 1

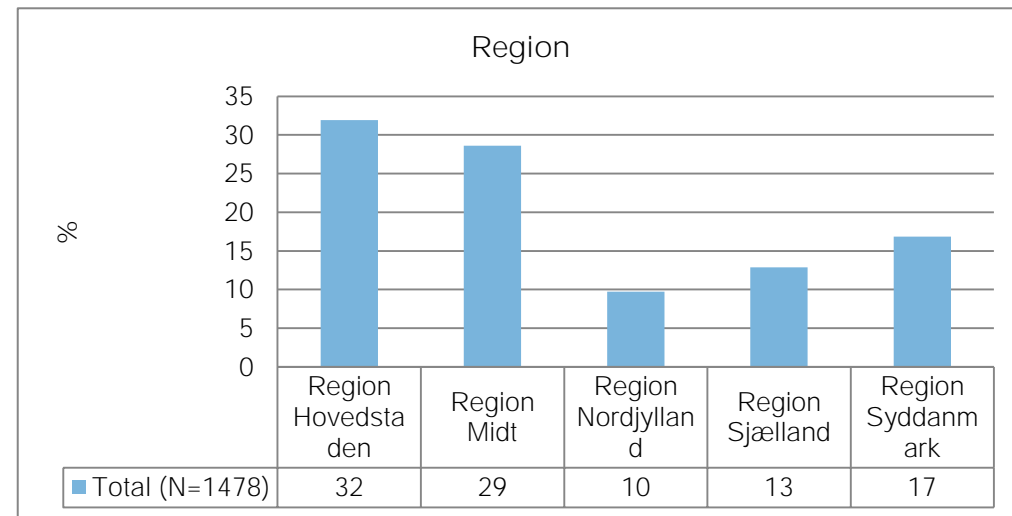
Figur 2

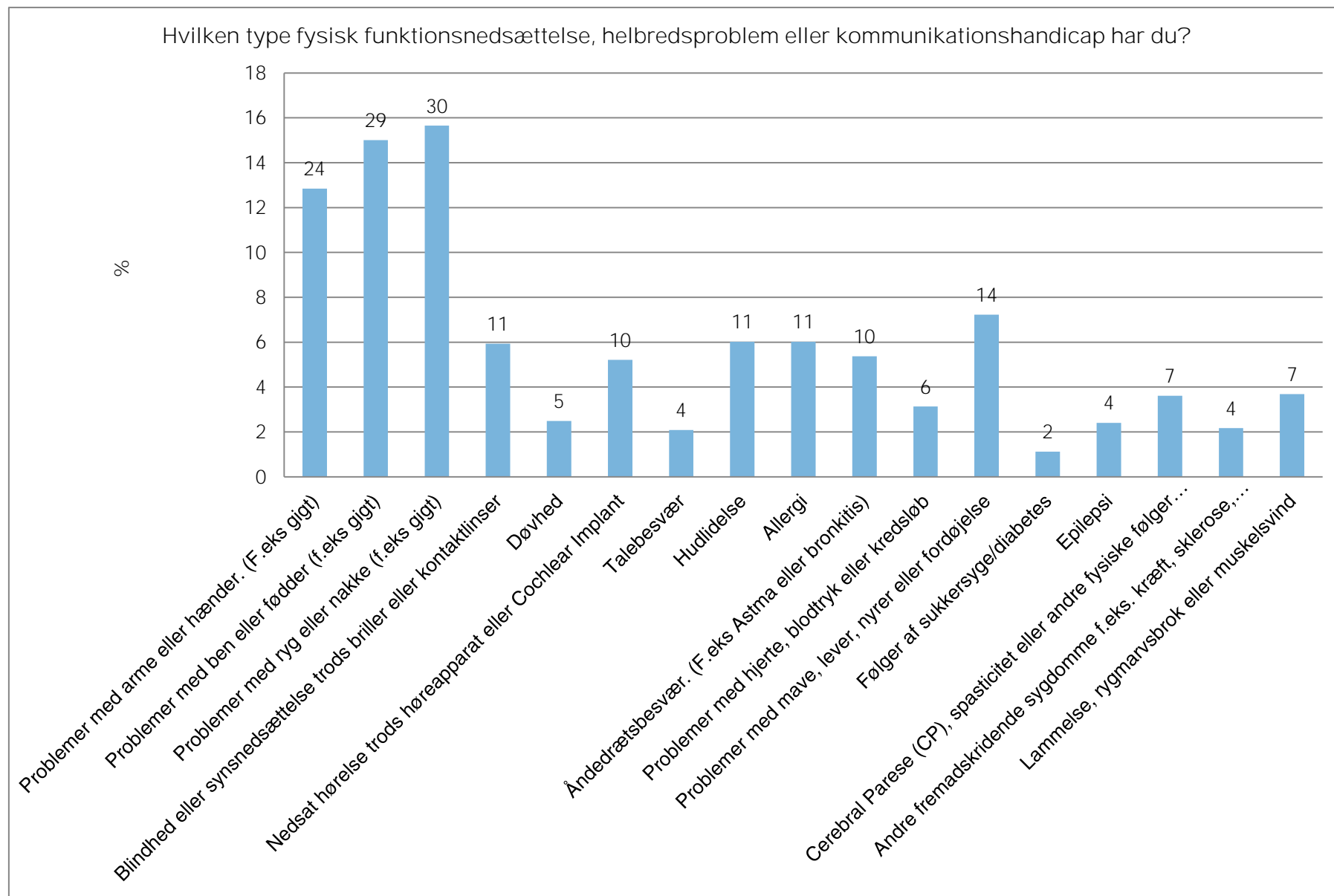
Figur 3

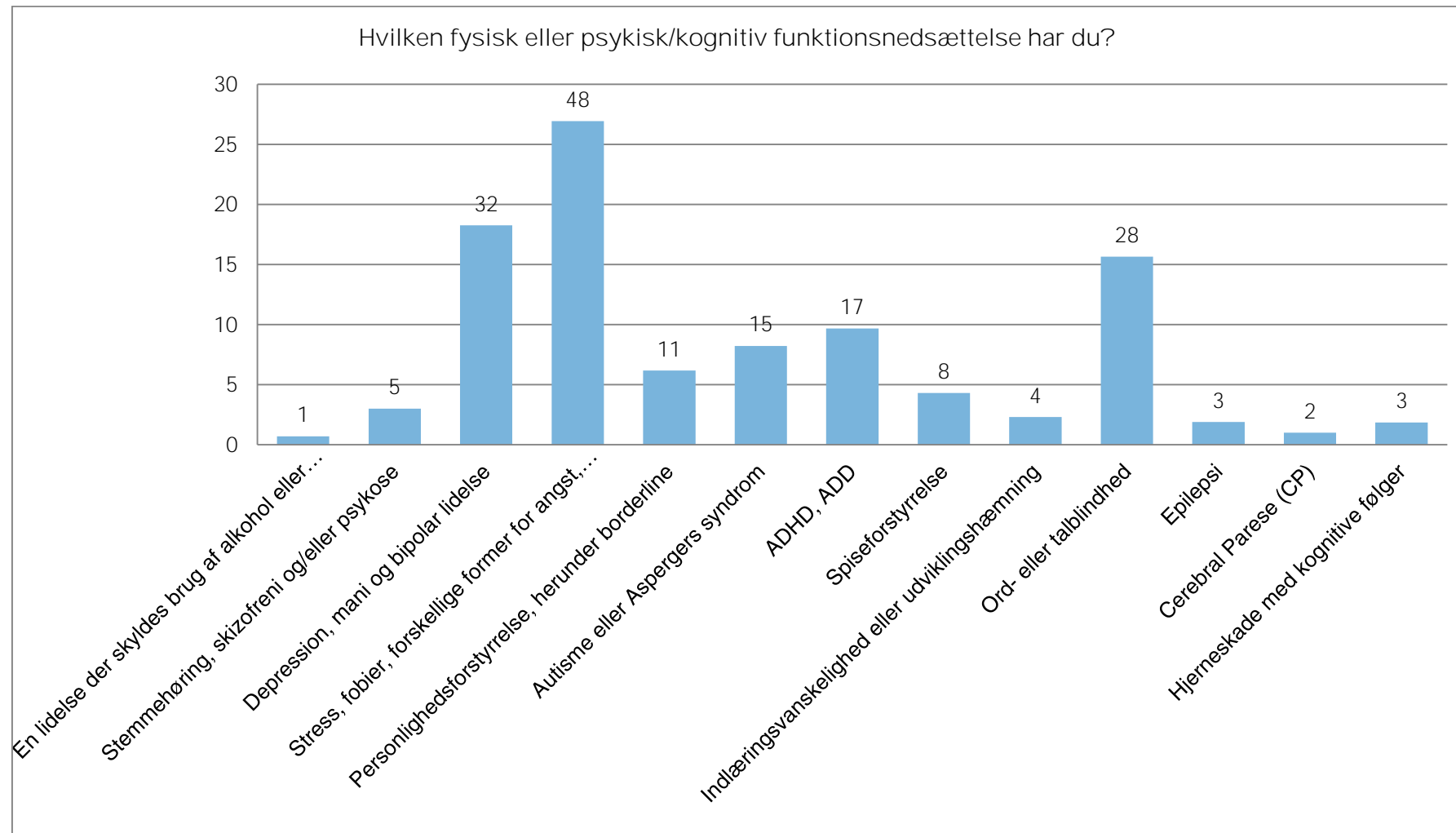
Figur 4

Figur 5

Figur 6

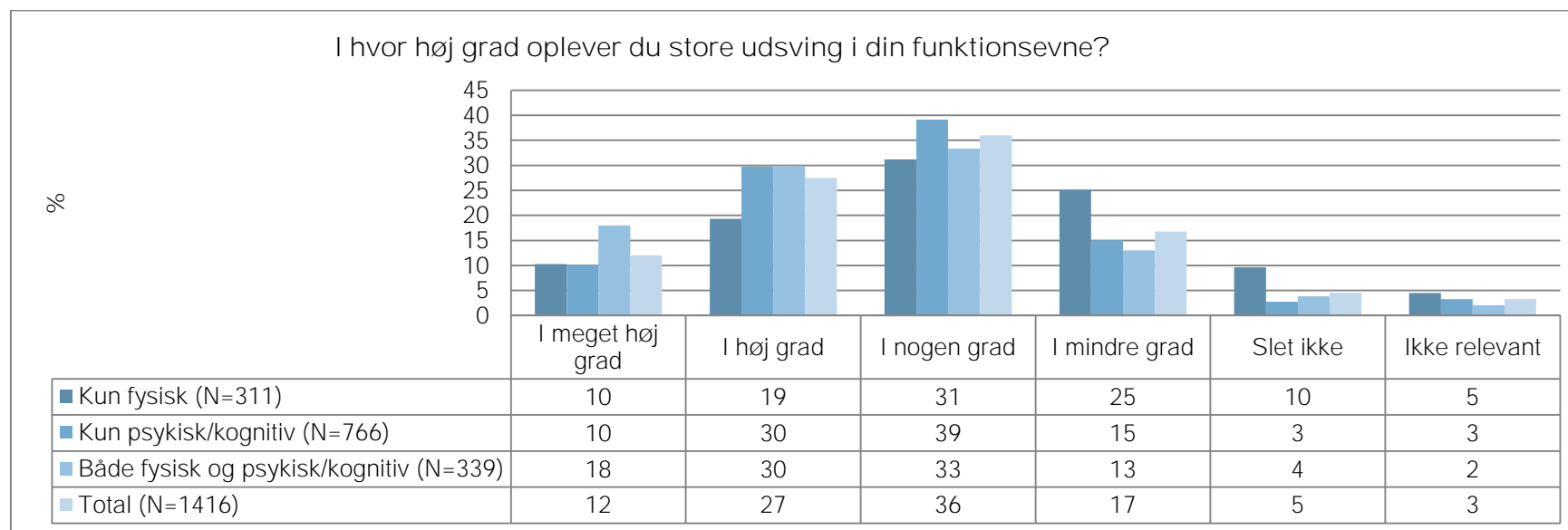

LEVEVILKÅR

BEGRÆNSNINGER

2 ud af 5 af respondenterne oplever store udsving i deres funktionsnedsættelse, og hver 5. oplever sig dagligt begrænset i at foretage sig hverdags- og uddannelsesaktiviteter.

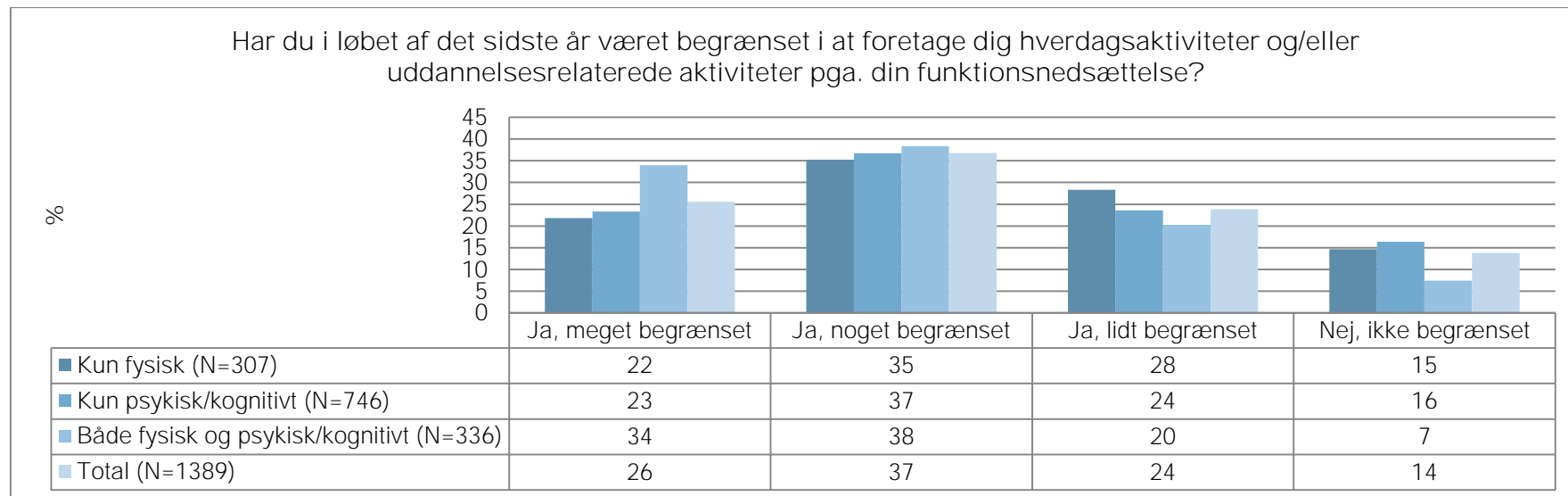
Figur 7

39 % af respondenterne angiver, at de i høj grad, eller meget høj grad, oplever store udsving i deres funktionsnedsættelse (Figur 7).

For respondenter med multiple funktionsnedsættelser er det 48 %, der i *høj grad* eller *meget høj grad*, oplever store udsving i deres funktionsnedsættelse. For respondenter med fysisk funktionsnedsættelse er det 29 %, og for respondenter med psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse er det 40 % (Figur 7).

Figur 8

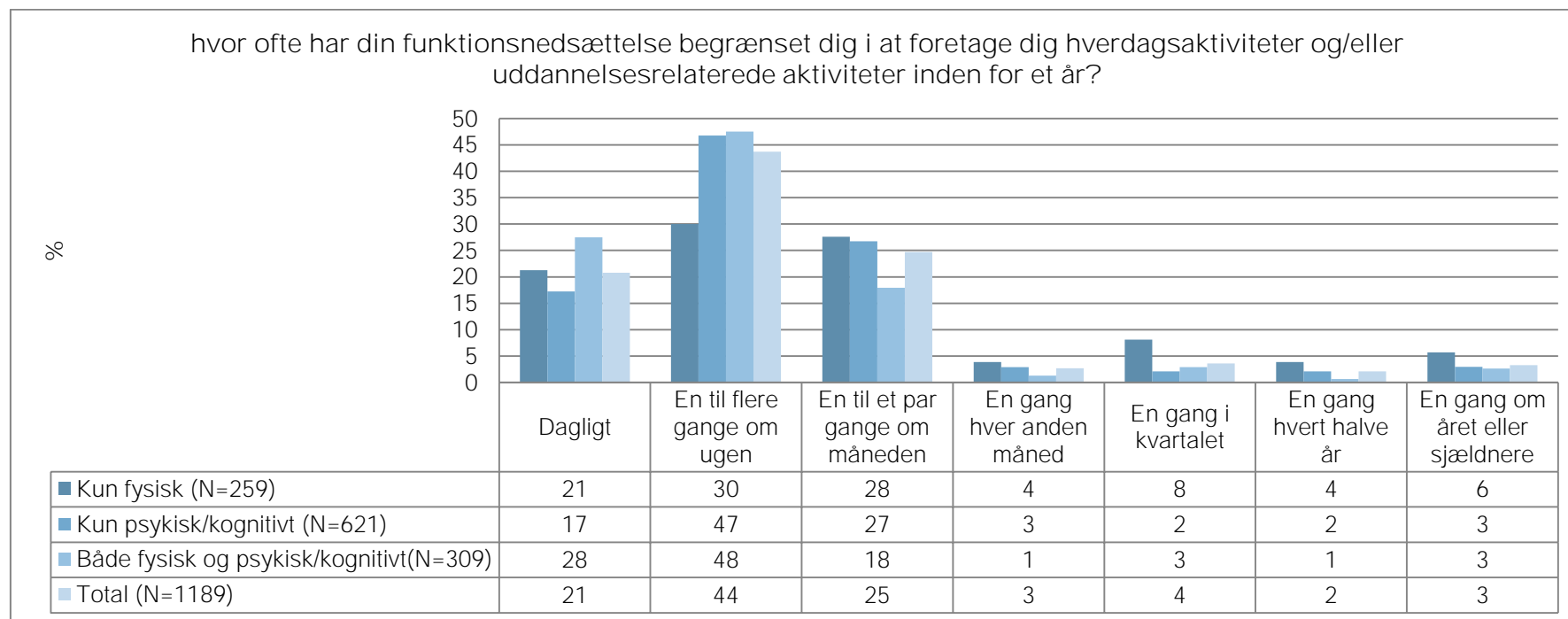

I alt har 63 % af respondenterne oplevet, at de har været noget eller meget begrænset i at foretage sig hverdagsaktiviteter, og/eller, uddannelsesrelaterede aktiviteter på grund af deres funktionsnedsættelse (figur 8).

Flest respondenter med multiple funktionsnedsættelser (72 %) har oplevet sig noget eller meget begrænset sammenlignet med respondenter med psykisk/kognitiv (60 %) og fysisk (57 %) funktionsnedsættelse (figur 8).

Kun 14 % af respondenterne oplever slet ikke begrænsninger i deres hverdagsaktiviteter, og/eller, uddannelsesrelaterede aktiviteter. For respondenter med multiple funktionsnedsættelser gælder det kun for 7 % (figur 8).

Figur 9

21 % af respondenterne oplever dagligt, at deres funktionsnedsættelse begrænser dem i at foretage sig hverdagsaktiviteter, og/eller, uddannelsesrelaterede aktiviteter (Figur 9).

For respondenter med multiple funktionsnedsættelser er der 48 %, der en eller flere gange om ugen, oplever begrænsninger. Dette gælder for 47 % af respondenter med psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse og for 30 % af respondenter med fysisk funktionsnedsættelse (Figur 9).

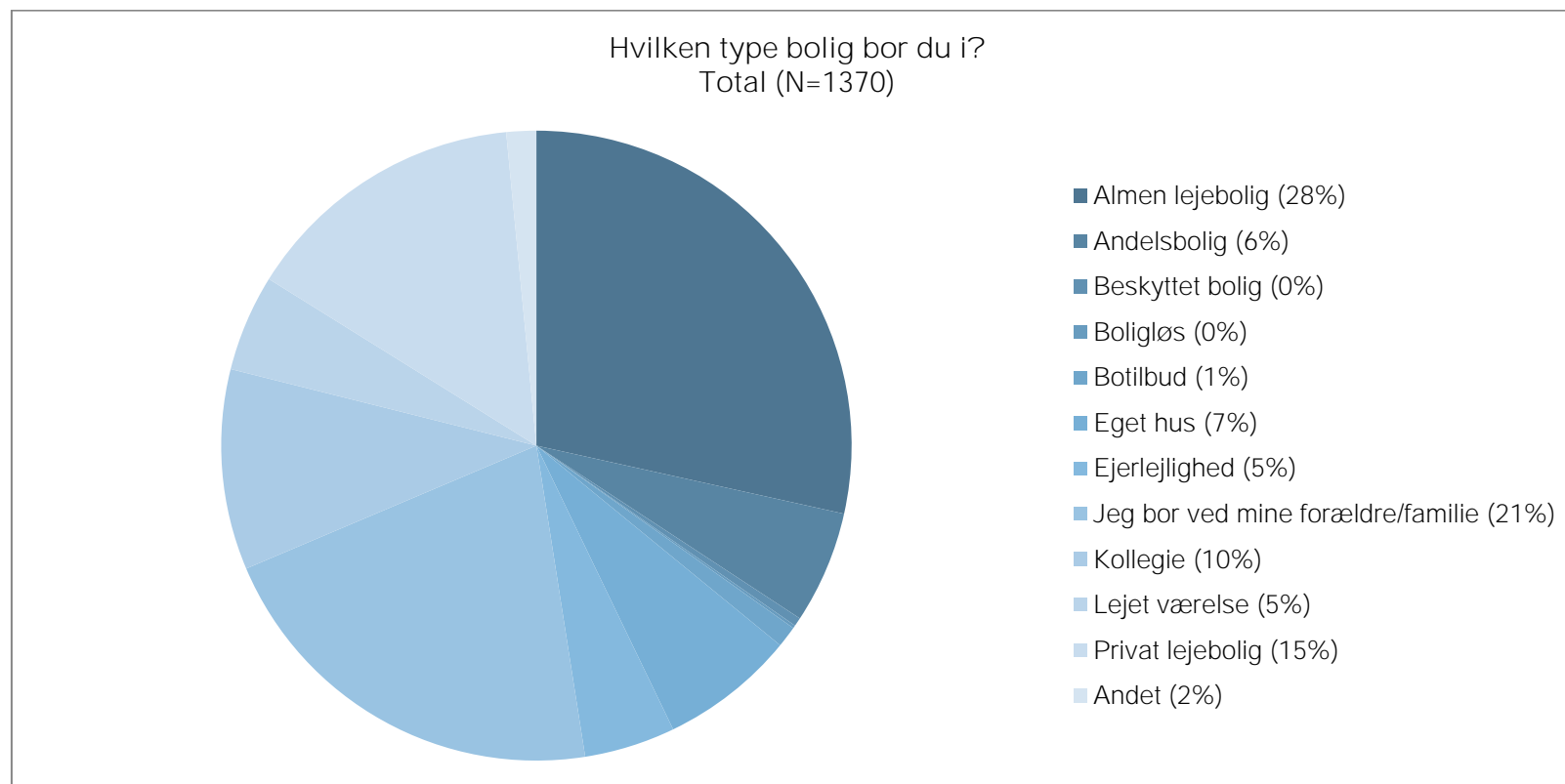
10 % af respondenter med fysisk funktionsnedsættelse oplever begrænsninger en gang hvert halve til hele år, eller sjældnere. Det angiver kun henholdsvis 5 % af respondenter med psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse og 4 % af respondenter med multiple funktionsnedsættelser (Figur 9).

BOLIG

Cirka hver 10. respondent oplever, at det er svært at finde en bolig på grund af mangel på handicapbolig, og hver 10. af alle respondenterne oplever, at de må bo længere hos deres forældre, på grund af deres funktionsnedsættelse, end deres jævnaldrende.

Størstedelen af respondenterne bor i almen lejebolig (28 %). 21 % af respondenterne bor hos deres forældre/familie, 15 % af respondenterne bor i privat lejebolig og 10 % af respondenterne bor på kollegie (Figur 10).

Figur 10

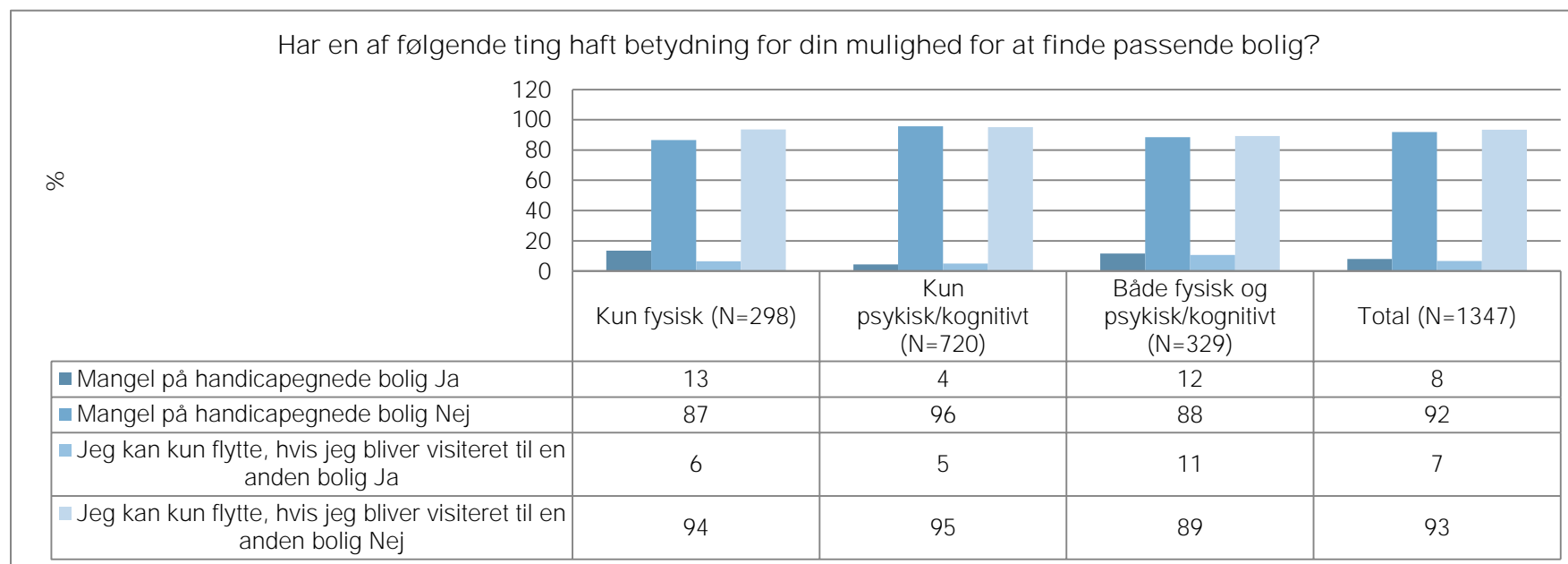
Passende handicapbolig

8 % af respondenterne oplever, at de ikke kan finde en passende bolig på grund af mangel på handicapboliger. Det er primært flere respondenter med fysisk (13 %) og multiple funktionsnedsættelse (12 %), der oplever mangel på handicapegnede bolig, sammenlignet med respondenter med psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse (4 %) (Figur 11).

Frihed til at flytte

7 % af respondenterne angiver, at de kun kan flytte, hvis de bliver visiteret til en anden bolig. Dette gælder for flest respondenter med multiple funktionsnedsættelser (11 %), mens der ikke er væsentlig forskel på respondenter med fysisk funktionsnedsættelse (6 %) og respondenter med psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse (5 %) (Figur 11).

Figur 11

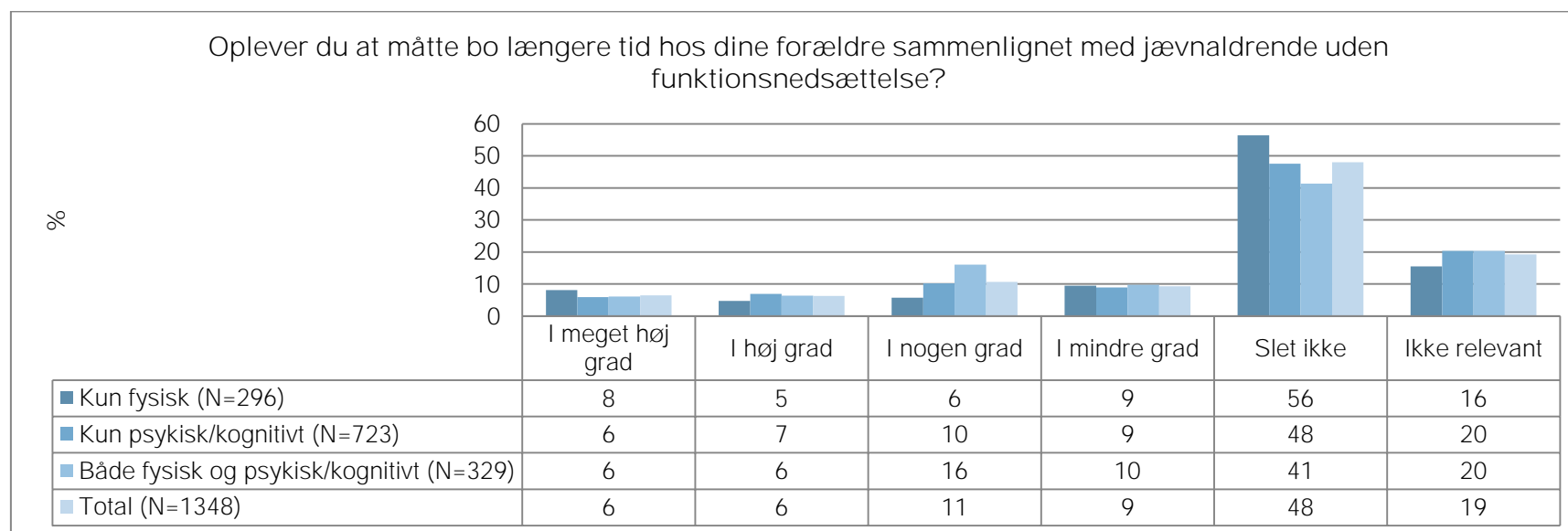

Flytte hjemmefra

12 % af respondenterne oplever i høj grad eller i meget høj grad at måtte bo længere tid hos deres forældre sammenlignet med deres jævnaldrende. Dette er nogenlunde ligeligt fordelt mellem de tre respondentgrupper (Figur 12).

Der er imidlertid forskel mellem respondentgrupperne på, hvorvidt man oplever *ikke* at behøve at bo hos forældrene på grund af sin funktionsnedsættelse. Mens 56 % af respondenterne med fysisk funktionsnedsættelse angiver, at de slet ikke har oplevet et behov for at bo længere tid hos deres forældre, er det tilsvarende tal for respondenter med psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse 48 % og 41 % for respondenter med multiple funktionsnedsættelser (Figur 12).

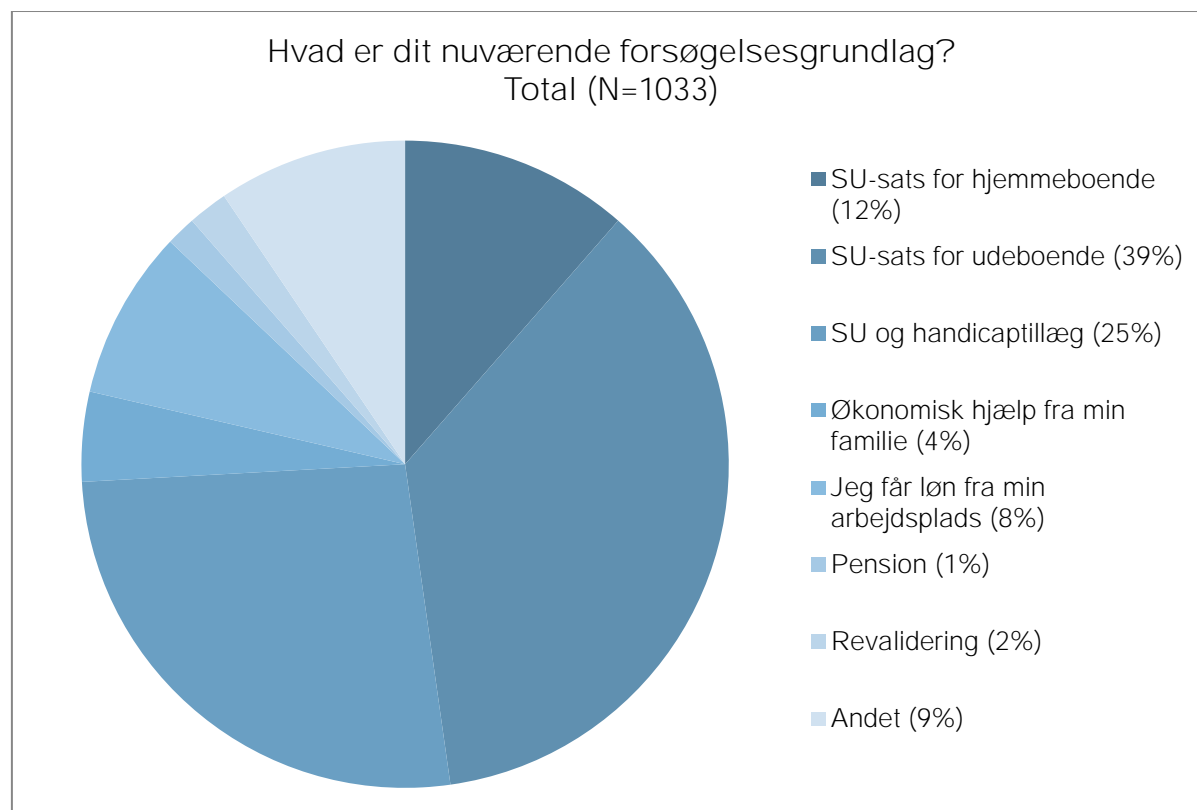
Figur 12

ØKONOMI

Hver 4. af respondenterne modtager handicaptillæg. Hver 4. af respondenterne med fysisk funktionsnedsættelse har fået økonomisk støtte efter 2 måneder, mens det er tilfældet for hver 6. respondent med psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse.

Figur 13

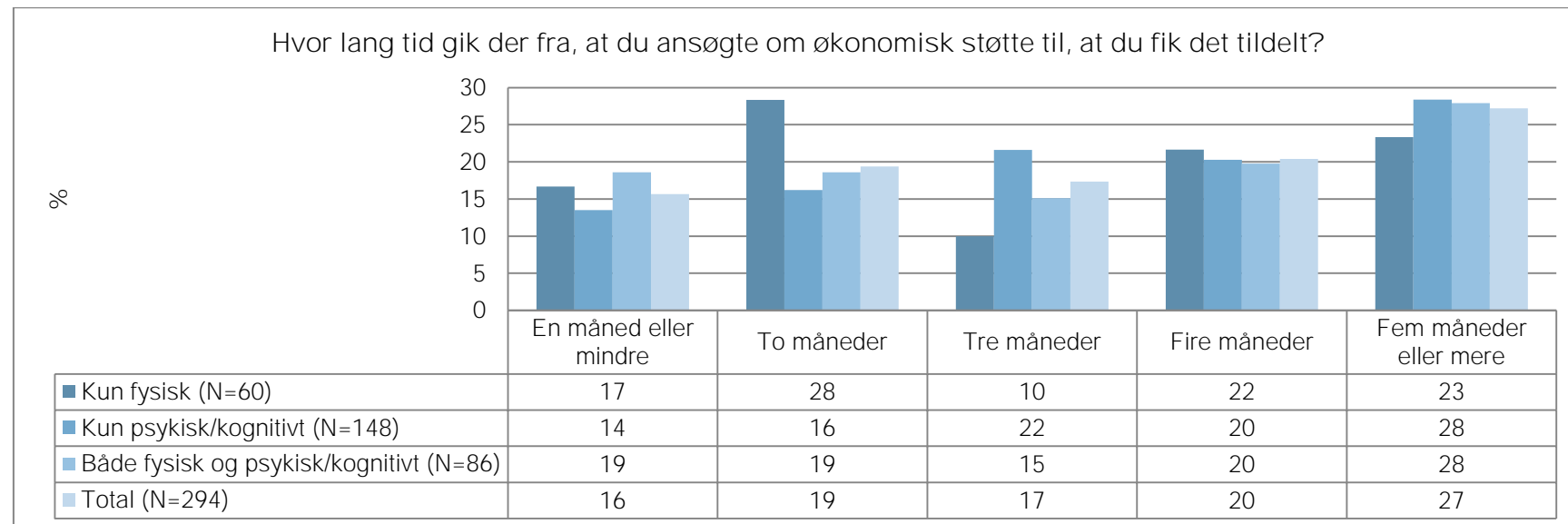
Størstedelen af respondenterne modtager en form for SU (76 %). 39 % af respondenterne modtager udeboende SU-sats, 25 % af respondenterne modtager SU og et handicaptillæg, og 12 % af respondenterne modtager hjemmeboende SU-sats (Figur 13).

8 % af respondenterne får løn fra en arbejdsplads, 4 % af respondenterne får hjælp fra familie, 2 % af respondenterne får revalidering og 1 % af respondenterne får pension (Figur 13).

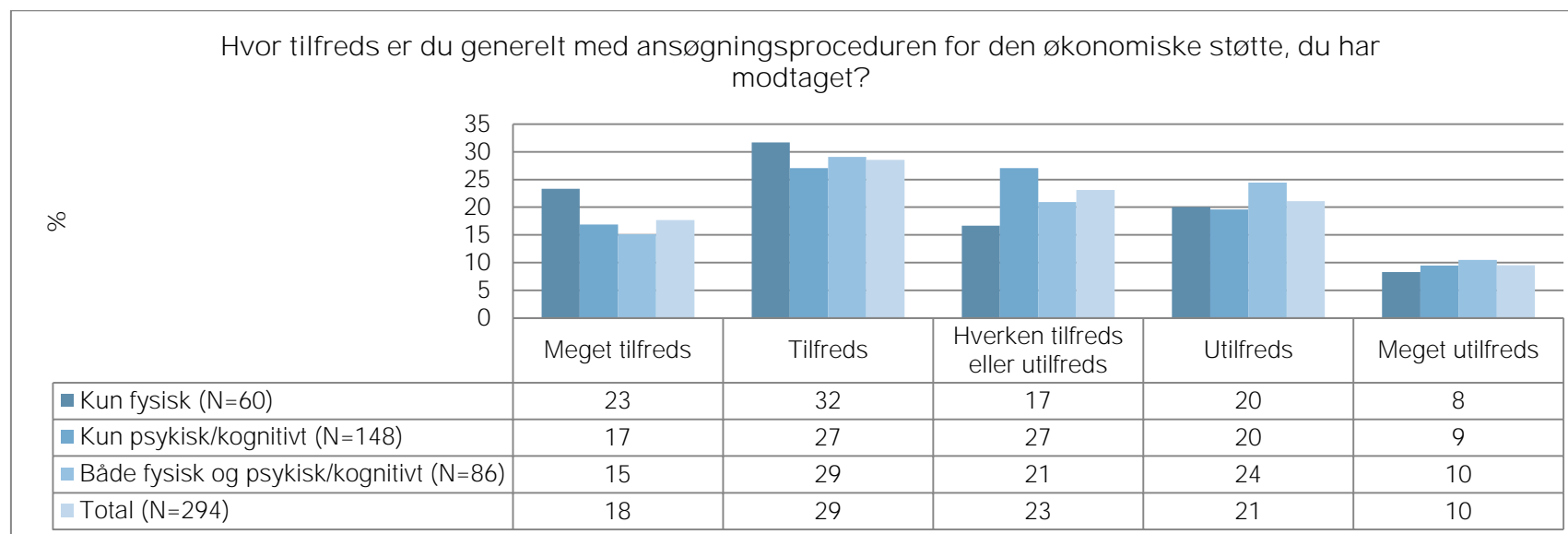
For omkring halvdelen af respondenterne (47 %) tog det fire måneder eller mere fra de søgte om økonomisk støtte til de fik tildelt økonomisk støtte. Dette er nogenlunde ligeligt fordelt mellem de forskellige grupper (Figur 14).

Kun 16 % af respondenterne fik tildelt økonomisk støtte efter en måned eller mindre, og 19 % af respondenterne fik tildelt støtte efter to måneder. For respondenter med fysisk funktionsnedsættelse angiver 28 % at have fået økonomisk støtte efter to måneder. For respondenter med psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse er det tilsvarende tal 16 % (Figur 14), og der er dermed en forskel mellem de to grupper på 12 procentpoint.

Figur 14

Figur 15

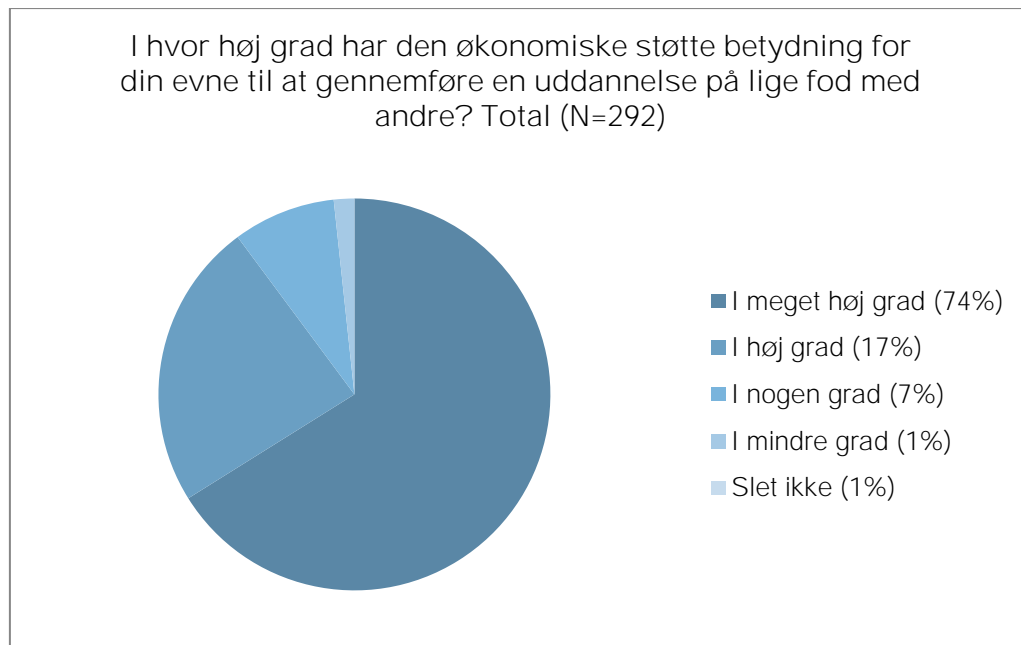
Omkring halvdelen af respondenterne (47 %) angiver, at de er tilfredse eller meget tilfredse med ansøgningsproceduren for økonomisk støtte (Figur 15).

Flere respondenter med fysisk funktionsnedsættelse angiver, at de er tilfredse eller meget tilfredse (55 %) sammenlignet med respondenter med psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse (44 %) og respondenter med multiple funktionsnedsættelse (44 %) (Figur 15). Der er således en forskel på 11 procentpoint.

34 % af respondenter med multiple funktionsnedsættelser er utilfredse eller meget utilfredse med ansøgningsproceduren. For respondenter med fysisk og psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse gælder det for henholdsvis 28 % og 29 % af respondenterne (Figur 15).

Stort set alle respondenter (91 %) angiver, at den økonomiske støtte, ud over SU, har betydning for deres evne til at gennemføre en uddannelse på lige fod med alle andre (Figur 16). Der er ikke betydelig forskel på fordelingen mellem de tre grupper.

Figur 16

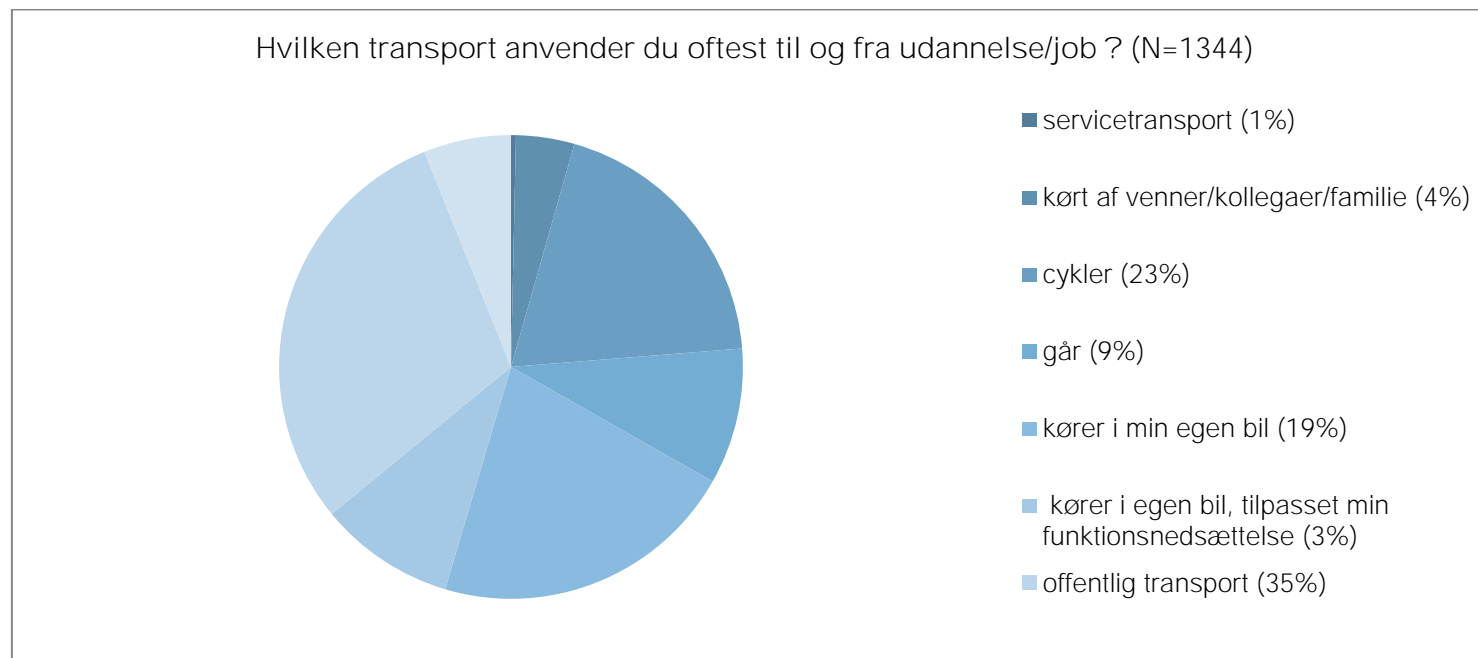

TRANSPORT

3 ud af 5 af oplever, at der i større eller mindre grad er udfordringer med tilgængelighed ved offentlig transport. Hver 5. respondent oplever det i høj eller i meget høj grad, og hver 5. oplever det i nogen grad – og dette uanset om det er en fysisk eller en psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse.

Flest respondenter benytter offentlig transport (35 %). Dernæst er det 23 % af respondenterne, der cykler, 19 % af respondenterne kører i egen bil, 9 % af respondenterne går, 4 % af respondenterne bliver kørt af venner/kolleger/familie og 3 % af respondenterne kører i egen bil tilpasset til deres funktionsnedsættelse. Kun 1 % af respondenterne benytter servicetransport (Figur 17).

Figur 17

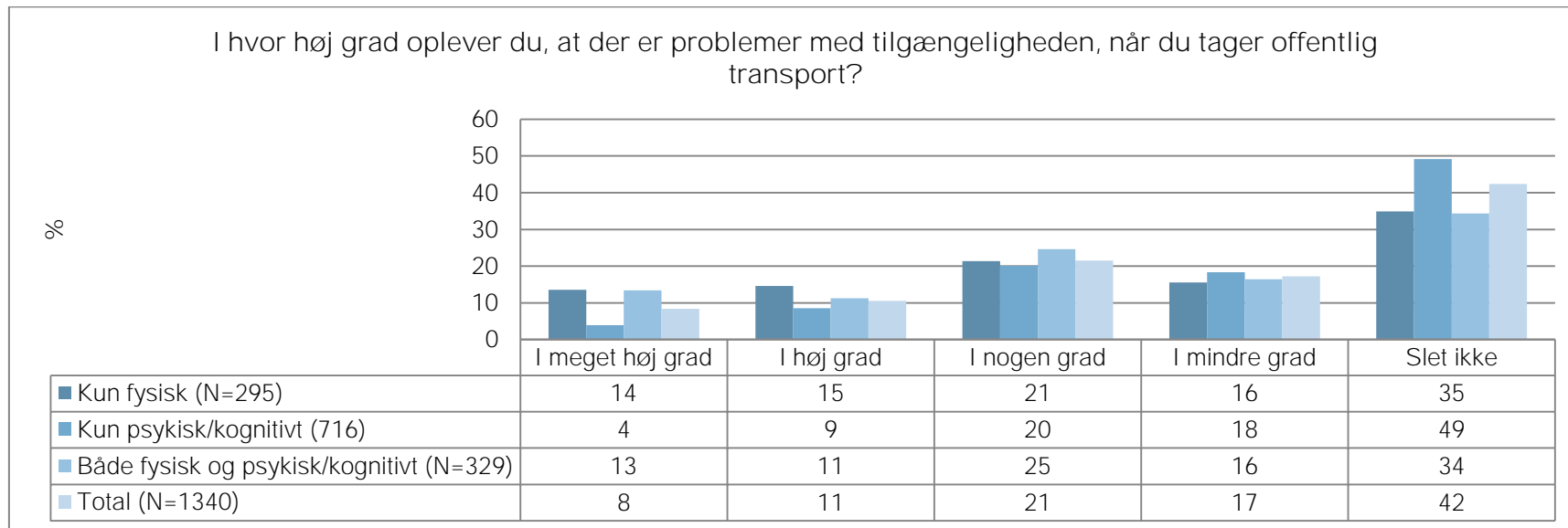

42 % af respondenterne oplever slet ikke, at der er udfordringer i forbindelse med tilgængelighed ved offentlig transport. Her Det efterlader 58 % til at opleve udfordringer med offentlig transport i større eller mindre grad.

19 % af respondenterne oplever i høj grad eller meget høj grad problemer med tilgængeligheden, når de tager offentlig transport. Dette gælder særligt for respondenter med fysisk funktionsnedsættelse (29 %) og respondenter med multiple funktionsnedsættelser (24 %), og 13 % for respondenter med psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse (Figur 18).

21 % oplever i nogen grad problemer med tilgængelighed, når der tages offentlig transport.

Figur 18

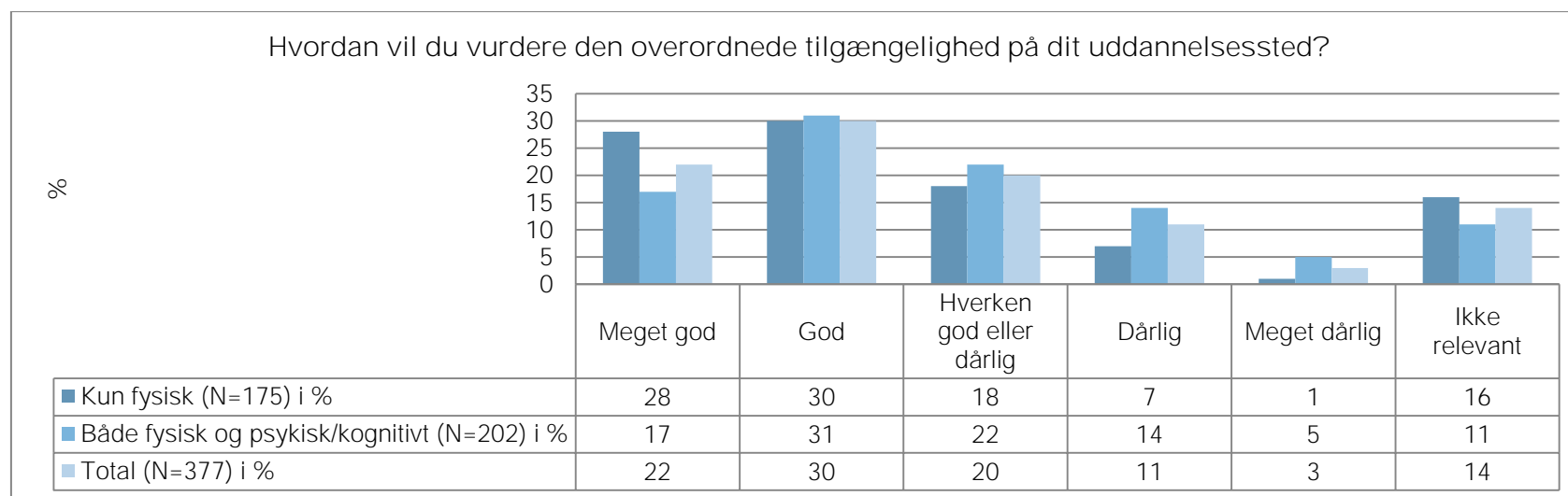
TILGÆNGELIGHED

Tilgængelighed består af mere end fysisk tilgængelighed til en bygning eller en bus. Derfor er der stillet spørgsmål, der kan afdække tilgængelighed mere bredt, og som handler om den faglige og sociale tilgængelighed og inklusion.

FYSISK TILGÆNGELIGHED

Næsten hver 5. med multiple funktionsnedsættelser oplever, at den fysiske tilgængelighed er dårlig eller meget dårlig.

Figur 19

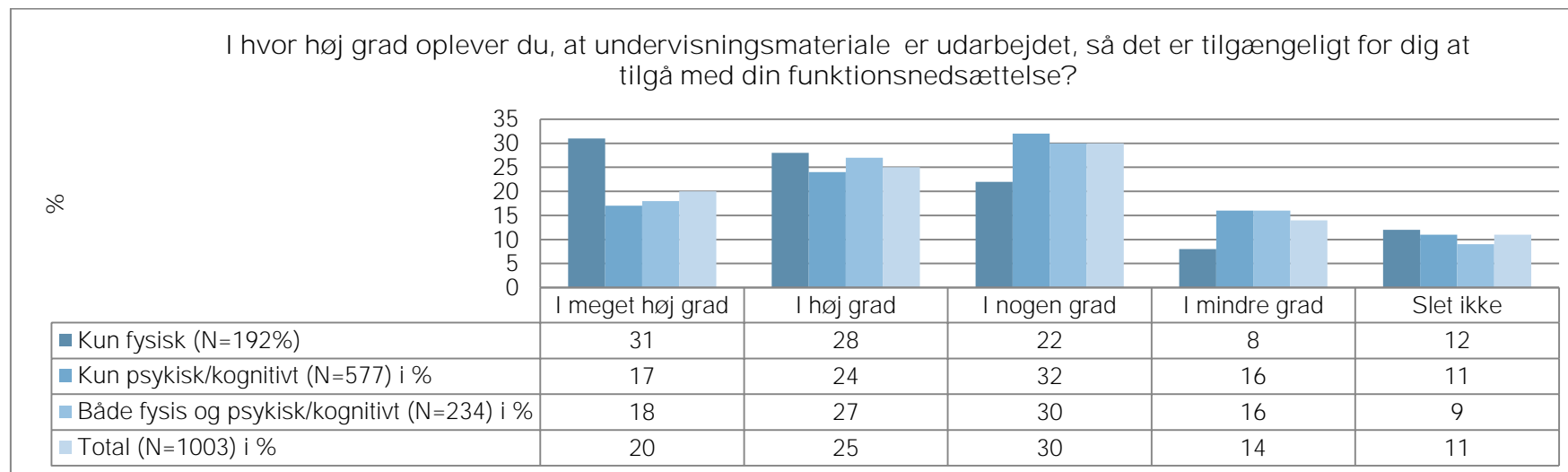
Der er desværre i spørgeskemaet en kodning, der gør, at det kun er respondenter med et fysisk eller en multiple funktionsnedsættelse, der har fået mulighed for at svare på spørgsmål omkring fysisk tilgængelighed (Figur 19).

Der er 58 % af respondenterne med fysiske funktionsnedsættelser, der oplever den overordnede tilgængelig på deres uddannelsessted som værende god eller meget god. Det tilsvarende tal er 48 % for multiple funktionsnedsættelser. I den modsatte ende af skalaen, er det 8 % af respondenterne med fysiske funktionsnedsættelser, der oplever den overordnede tilgængelig som dårlig eller meget dårlig, mens det tilsvarende tal for multiple funktionsnedsættelser er 19 % (Figur 19).

FAGLIG TILGÆNGELIGHED

Hver 10. respondent oplever slet ikke, at undervisningsmaterialet er tilgængeligt. 3 ud af 5 respondenter med fysiske funktionsnedsættelser oplever undervisningsmaterialet tilgængeligt, mens det tilsvarende tal for respondenter med en psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse er 2 ud af 5.

Figur 20

Der er 45 % af respondenterne, der oplever, at undervisningsmaterialet i meget høj grad eller i høj grad er tilgængeligt. Når vi ser på typer af funktionsnedsættelser, ser det ud som om, at den hidtidige opmærksomhed, der har været på tilgængelighed, primært er kommet respondenter med fysiske funktionsnedsættelser og multiple funktionsnedsættelser til gode, idet 59 % af respondenter med fysiske funktionsnedsættelser i meget høj grad eller i høj grad oplever undervisningsmaterialet som tilgængeligt. Det tilsvarende tal for respondenter med psykiske/kognitive funktionsnedsættelser er 41 %. Dette er en forskel på 18 procentpoint (Figur 20).

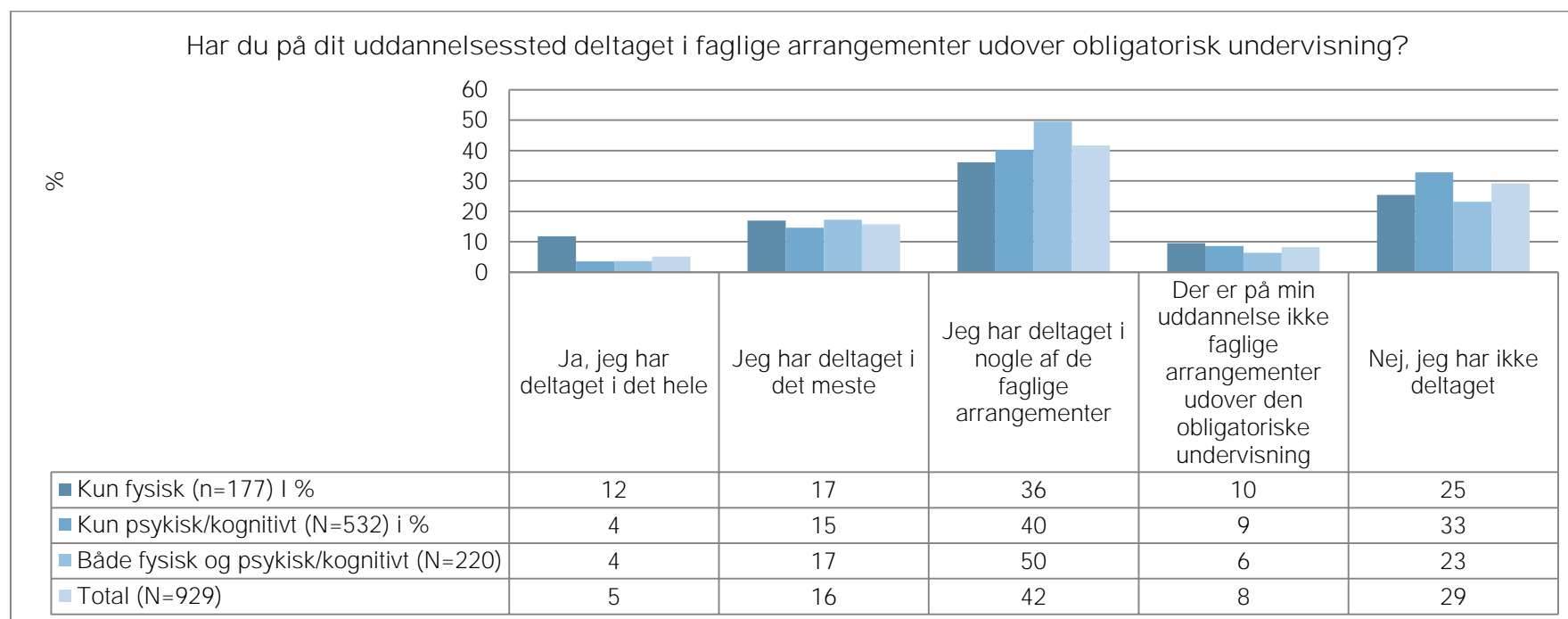
I FELTET MELLEM FAGLIG OG SOCIAL TILGÆNGELIGHED

De faglige arrangementer, der ikke er obligatoriske, er oftest en god mulighed for dels at styrke ens faglighed, men i høj grad også skabe sociale relationer til medstuderende, fordi man her mødes om noget konkret og en fælles interesse. Her skabes relationer, der kan få betydning for ens udbytte af uddannelsen, men også betydning for at blive fastholdt og gennemføre uddannelsen.

FAGLIGE ARRANGEMENTER

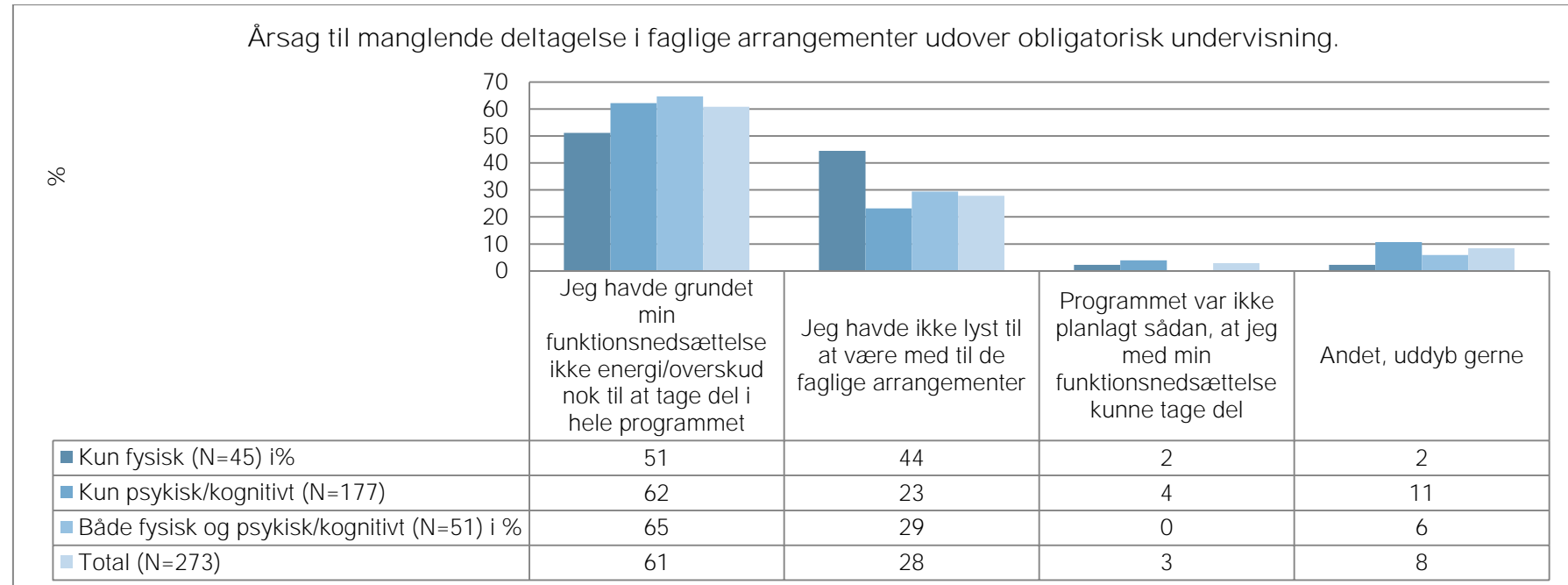
Hver fjerde respondent med fysisk funktionsnedsættelse har ikke deltaget i faglige arrangementer, der ikke er obligatoriske, og for respondenter med en psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse er det hver tredje.

Figur 21

29 % af respondenterne med fysisk funktionsnedsættelse har deltaget i det hele eller det meste. Det er kun er tilfældet for 19 % af respondenterne med psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse og 21 % af respondenterne med multiple funktionsnedsættelser (Figur 21).

Figur 22

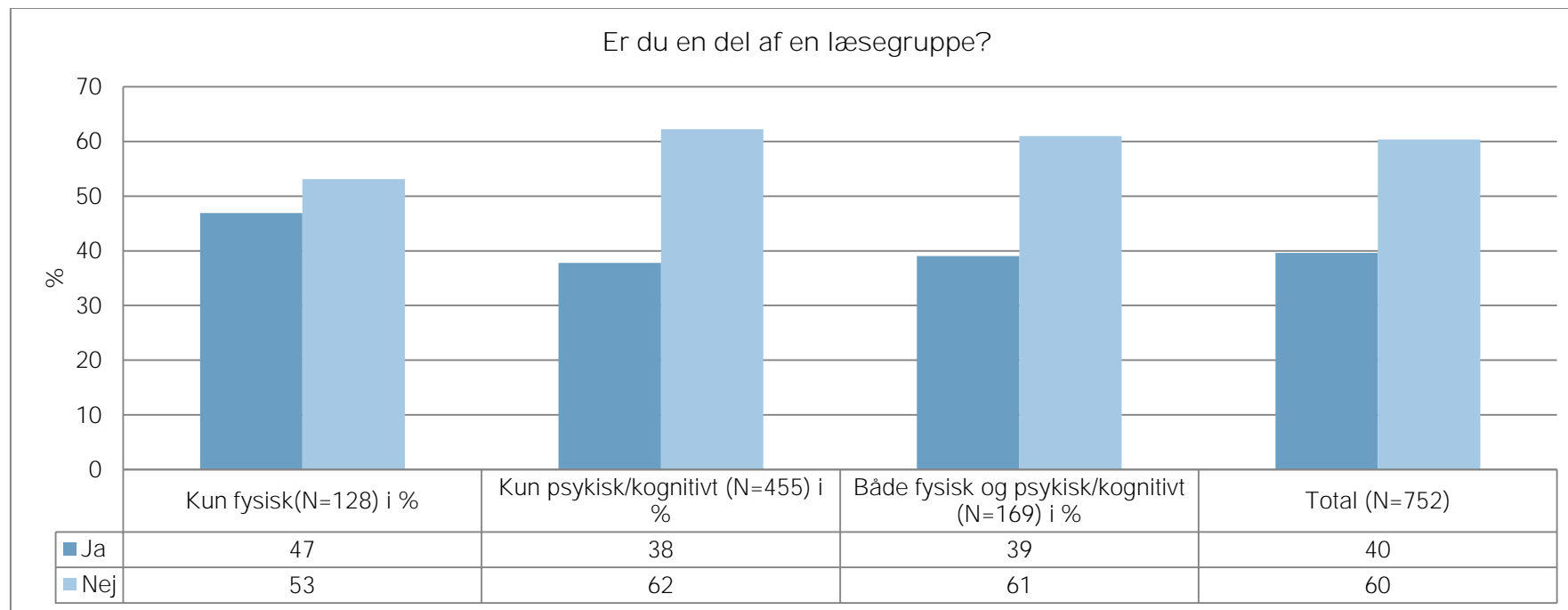
61 % af respondenterne angiver, at de ikke deltog i de faglige arrangementer, da de på grund af funktionsnedsættelse ikke har energi/overskud nok til at tage del i hele programmet. 28 % af respondenterne angiver, at de ikke har lyst til at deltage (Figur 22).

Respondenter med psykiske og multiple funktionsnedsættelser har en større tendens til at svare, at de ikke har overskuddet grundet funktionsnedsættelsen, idet 65 % af respondenter med multiple funktionsnedsættelser og 62 % af respondenterne med psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse angiver manglen på energi eller overskud, som grund til ikke at deltage. Det tilsvarende tal for respondenter med fysisk funktionsnedsættelse er 51 % (Figur 22).

LÆSEGRUPPER OG GRUPPEARBEJDE

Cirka hver anden med en fysisk funktionsnedsættelse (53 %) og cirka tre ud af fem med en psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse (62 %) er ikke med i en læsegruppe.

Figur 23

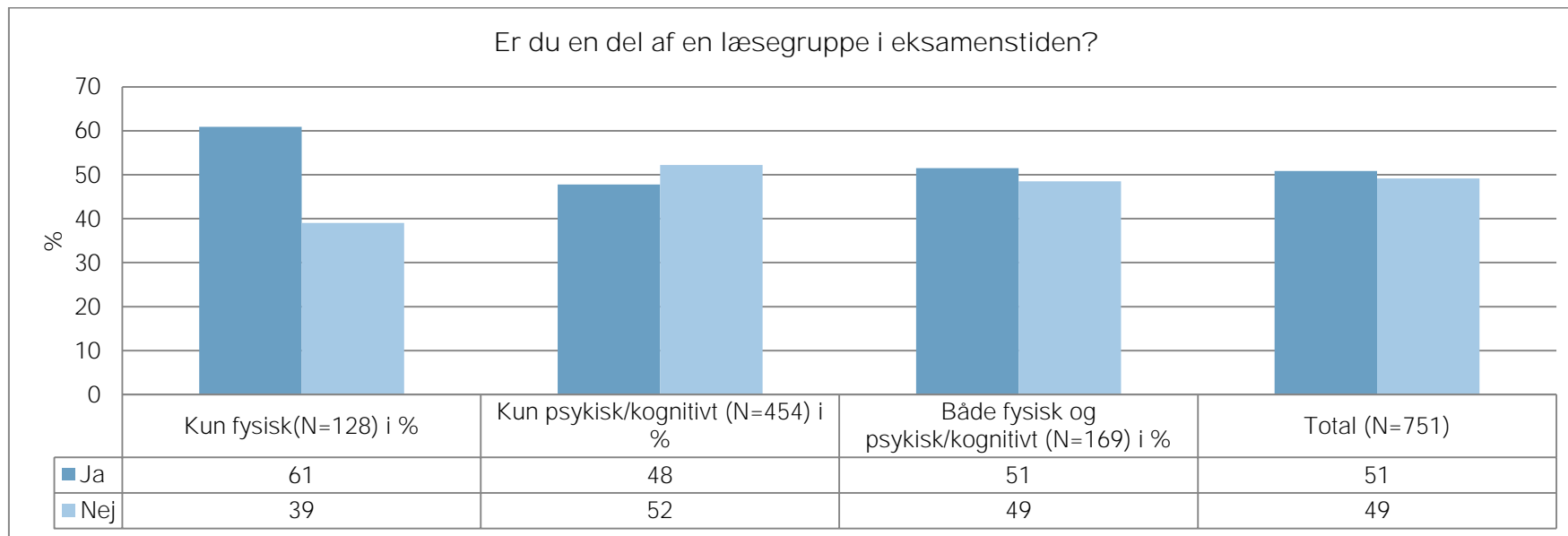

60 % af respondenterne angiver, at de ikke er med i en læsegruppe i løbet af året. Andelen er nogenlunde ens for respondenter med en psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse (62 %) og respondenter med en multiple funktionsnedsættelse (61 %). Det tilsvarende tal for respondenter med en fysisk funktionsnedsættelse er 53 % (Figur 23).

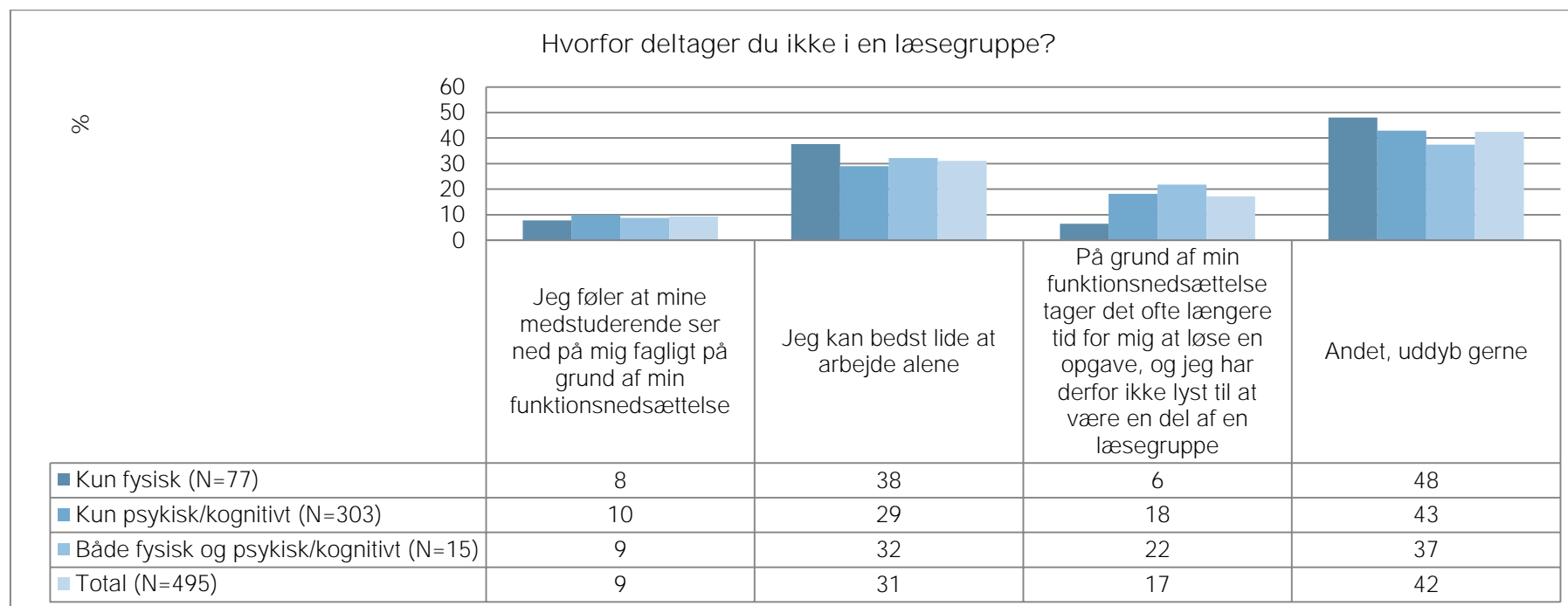
49 % af respondenterne angiver, at de ikke er med i en læsegruppe i eksamensperioden. 39 % af respondenter med fysisk funktionsnedsættelse deltager ikke i en læsegruppe i eksamensperioden. Det tilsvarende tal for respondenter med

psykiske/kognitive funktionsnedsættelser er 52 % og for respondenter med multiple funktionsnedsættelser er det 49 % (Figur 24).

Figur 24

Figur 25

Der kan være forskellige grunde til, at man ikke deltager i læsegrupper. 31 % af respondenterne angiver, at de bedst kan lide at arbejde alene, og 17 % af respondenterne angiver, at de ikke har lyst til at deltage, da det ofte tager længere tid for dem at løse opgaven på grund af funktionsnedsættelsen. Der er 41 %, der angiver **"Andet"** (Figur 25).

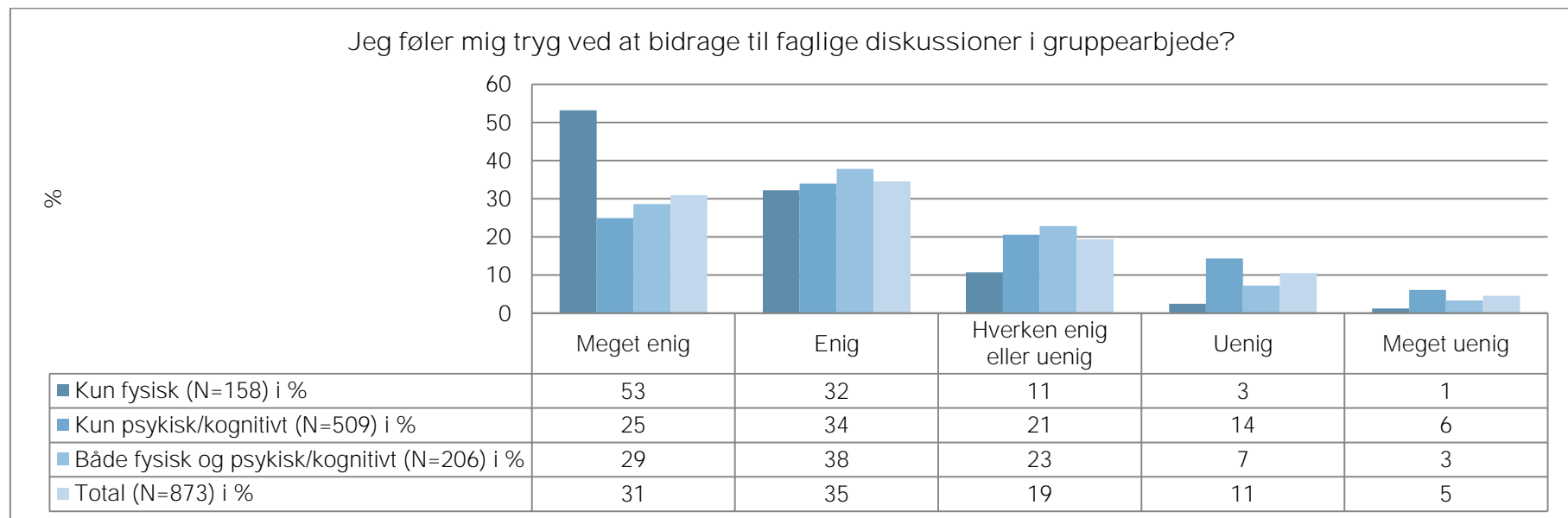
Der er i forbindelse med svarkategorien **"Andet"** mulighed for at uddybe sit svar. Her er begrundelsen enten, at der ikke er læsegrupper på studiet, at de grundet deres funktionsnedsættelse ikke har overskud til at deltage, eller at de ikke ønsker at være afhængige, eller at andre skal være afhængige af dem, når de ikke er stabile. Der er også en del, der angiver, at de ikke har de nødvendige sociale kompetencer til at involvere sig med deres medstuderende, og at de oplever sig ekskluderet fra fælleskabet. **Respondenterne, der svarer "andet", relaterer altså ofte deres svar til deres funktionsnedsættelse.**

GRUPPEARBEJDE

Hver 2. oplever, at deres funktionsnedsættelse påvirker deres deltagelse i gruppearbejde, og at de må gå på kompromis med deres gruppearbejde på grund af deres funktionsnedsættelse. Hver 3. oplever, at de ikke er trygge i faglige diskussioner og hver 4. oplever, at der ikke bliver taget hensyn til deres funktionsnedsættelse i forbindelse med gruppearbejde. Der er en stor forskel, når der ses på de enkelte handicaptyper, hvor respondenter med psykiske/kognitive funktionsnedsættelser svarer mere negativt end respondenter med fysiske funktionsnedsættelser.

1 ud af 3 er ikke trygge i faglige diskussioner

Figur 26

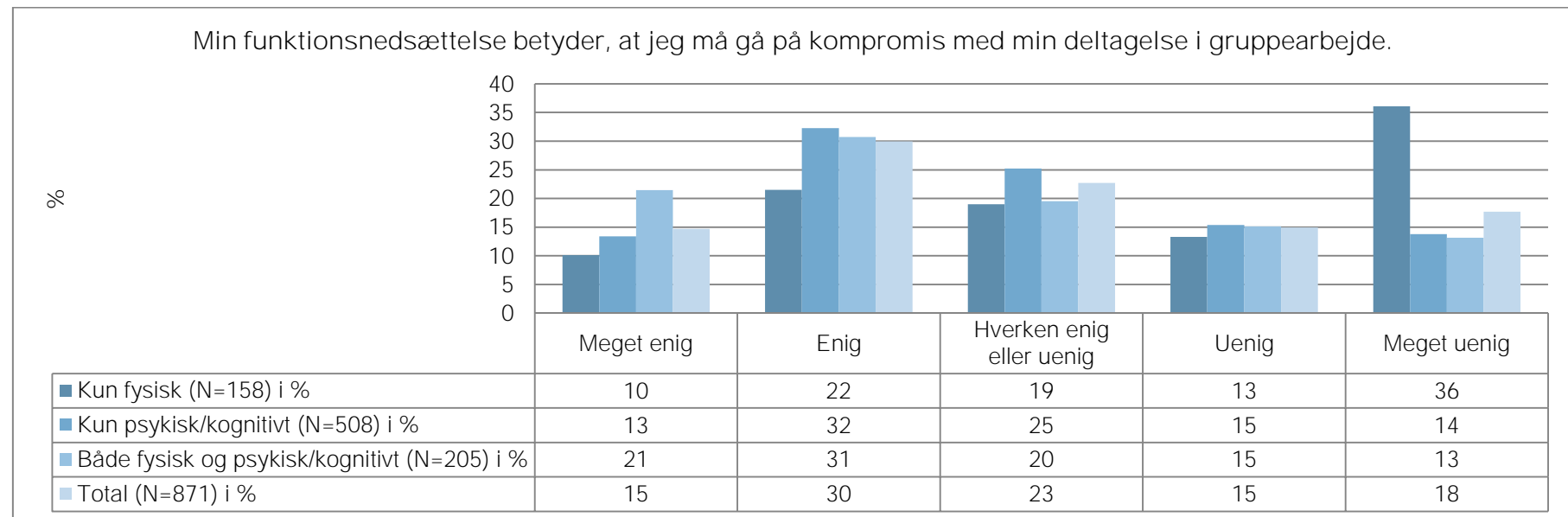
66 % af respondenterne angiver, at de er meget enige eller enige i, at de er trygge ved at bidrage fagligt til diskussioner i gruppearbejde. Men det betyder også, at 35 % angiver at være hverken enig eller uenig, uenige og meget uenige (Figur 26).

Når der ses på forskelle på funktionsnedsættelser, er der en markant forskel, idet 85 % af respondenterne med fysisk funktionsnedsættelse angiver, at de er meget enige eller enige i, at de er trygge ved at bidrage til faglige diskussioner i gruppearbejde, mens det tilsvarende tal for respondenter med psykiske/kognitive funktionsnedsættelser er 59 %. Der er dermed en betydelig forskel på 26 procentpoint. Respondenterne med multiple funktionsnedsættelser placerer sig midt imellem med 67 % (Figur 26).

Kun 4 % af respondenterne med fysiske funktionsnedsættelser angiver, at de er uenige eller meget uenige i udsagnet, at de er trygge i faglige diskussioner i gruppearbejde. Det tilsvarende tal for respondenter med psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse er 20 %. Denne angivelse af utryghed i faglige diskussioner kan være en af årsagerne til den lavere grad af deltagelse i læsegrupper.

1 ud af 2 går på kompromis med deres deltagelse i gruppearbejde

Figur 27

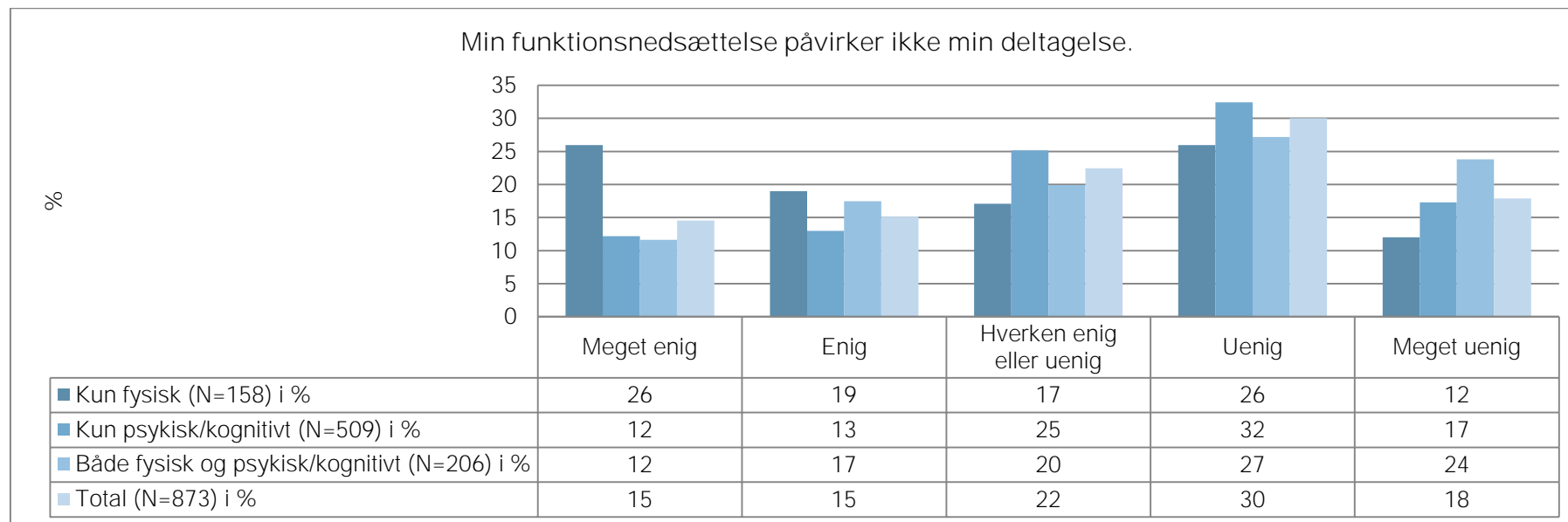
Næsten hver anden respondent oplever, at de på grund af deres funktionsnedsættelse må gå på kompromis med deltagelse i gruppearbejde. Således svarer 45 % af respondenterne enig eller meget enig til dette udsagn (Figur 27).

I gruppen af respondenter med multiple funktionsnedsættelser er det 52 %, der oplever, at de er nødt til at gå på kompromis med deltagelse i gruppearbejde, mens det tilsvarende tal for respondenter med psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse er 45 % og for respondenter med fysisk funktionsnedsættelse 32 %. Der er altså en forskel på 20 procentpoint mellem respondenter med multiple funktionsnedsættelser og respondenter med fysiske funktionsnedsættelser (Figur 27).

Den afgørende forskel mellem grupperne kommer særligt til udtryk ved, at 36 % af respondenterne med fysiske funktionsnedsættelser angiver, at de er meget uenige i udsagnet; ***”jeg må gå på kompromis med min deltagelse i gruppearbejde”***. De oplever altså ikke, at de må gå på kompromis. Det tilsvarende tal for respondenter med psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse er 14 % og for respondenter med multiple funktionsnedsættelse er 13 %. Forskellen på 22-23 procentpoint mellem grupperne indikerer, at for respondenter med psykiske/kognitive eller multiple funktionsnedsættelser, er kompromis i gruppedeltagelse en nødvendig løsning, i langt højere grad, end for respondenter med fysiske funktionsnedsættelser (Figur 27).

1 ud af 2 oplever, at deres funktionsnedsættelse påvirker deres deltagelse i gruppearbejde

Figur 28

Omkring halvdelen af respondenterne (48 %) angiver, at de er meget uenige eller uenige i udsagnet, at funktionsnedsættelsen ikke påvirker deres deltagelse. Det betyder, at de oplever, at funktionsnedsættelsen påvirker deres deltagelse i gruppearbejde (Figur 28).

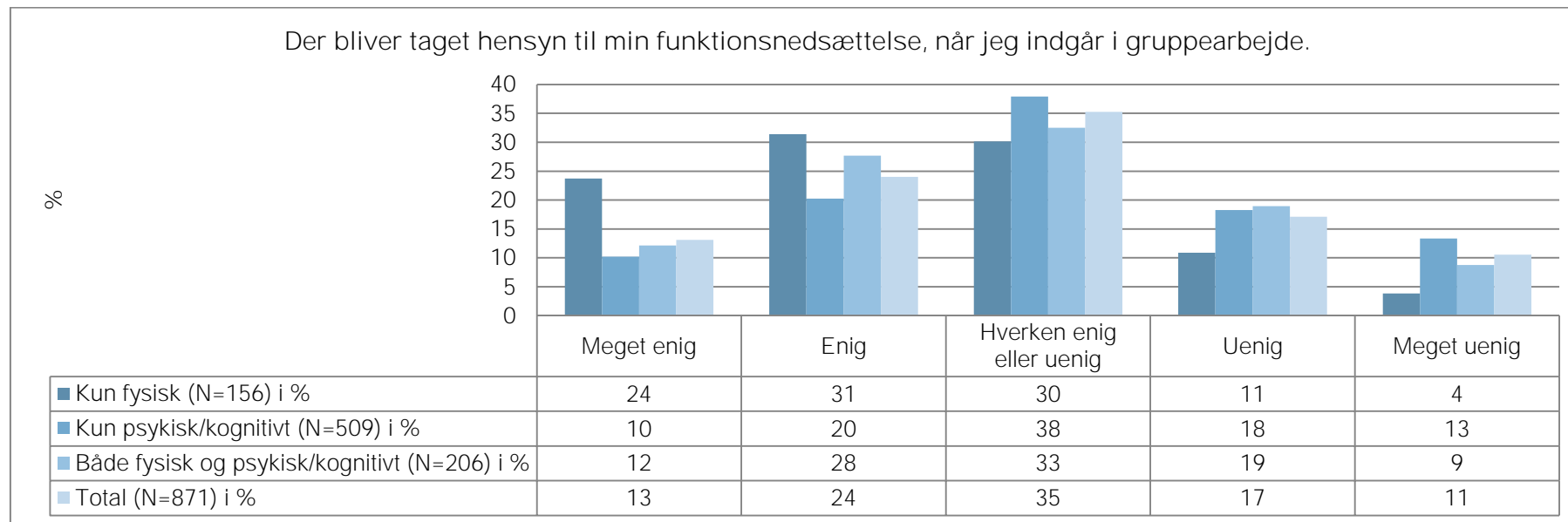
For respondenter med multiple funktionsnedsættelser udgør andelen 51 % og for respondenter med psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse er det 49 %, der oplever, at funktionsnedsættelsen har en betydning, idet de er uenige eller meget uenige i udsagnet. For respondenter med fysisk funktionsnedsættelse er det 38 %, der angiver, at de er uenige eller meget uenige i udsagnet, og dermed oplever, at deres funktionsnedsættelse har en betydning for deltagelse i gruppearbejde (Figur 28).

30 % af respondenterne angiver, at de er enige eller meget enige i, at deres funktionsnedsættelse *ikke* påvirker deres deltagelse i gruppearbejde (Figur 28).

For respondenter med fysik funktionsnedsættelse er det 45 %, der er enige eller meget enige i, at deres funktionsnedsættelse *ikke* påvirker deres deltagelse. De tilsvarende tal for respondenter med psykisk/kognitiv eller multiple funktionsnedsættelse er henholdsvis 25 % og 29 % og ligger dermed 16-20 procentpoint lavere (Figur 28).

1 ud af 4 føler *ikke* der bliver taget hensyn til funktionsnedsættelsen, når de indgår i gruppearbejde

Figur 29

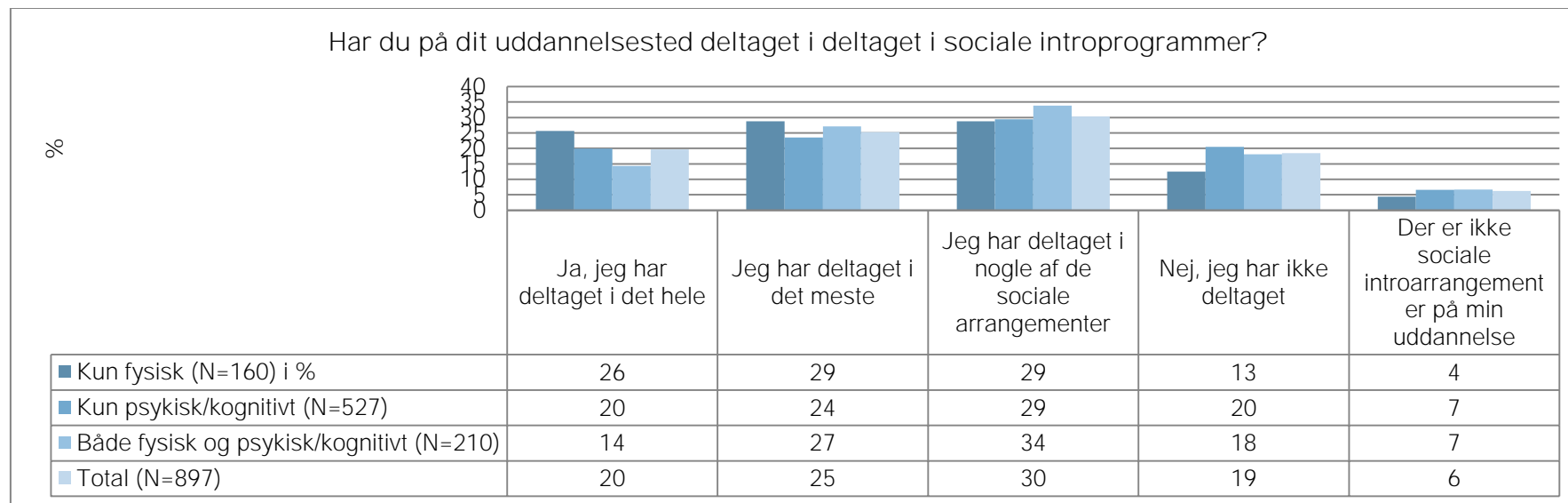
Omkring 28 % af respondenterne oplever *ikke*, at der bliver taget hensyn til deres funktionsnedsættelse, når de indgår i gruppearbejde, idet de svarer *uenig* eller *meget uenig* i udsagnet. Dette tal er for respondenter med psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse 31 %, og for respondenter med fysisk funktionsnedsættelse, er det 15 %, altså en forskel på 16 procentpoint (Figur 29).

37 % af respondenterne angiver, at de er *enige* eller *meget enige* i, at der bliver taget hensyn til deres funktionsnedsættelse, når de indgår i gruppearbejde. For respondenter med fysisk funktionsnedsættelse gælder dette for omkring halvdelen (55 %),

hvorimod det for respondenter med psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse gælder for 30 %, altså en forskel på 25 procentpoint. Respondenter med multiple funktionsnedsættelser placerer sig omtrent i midten med 40 % (Figur 29).

SOCIAL TILGÆNGELIGHED

Figur 30

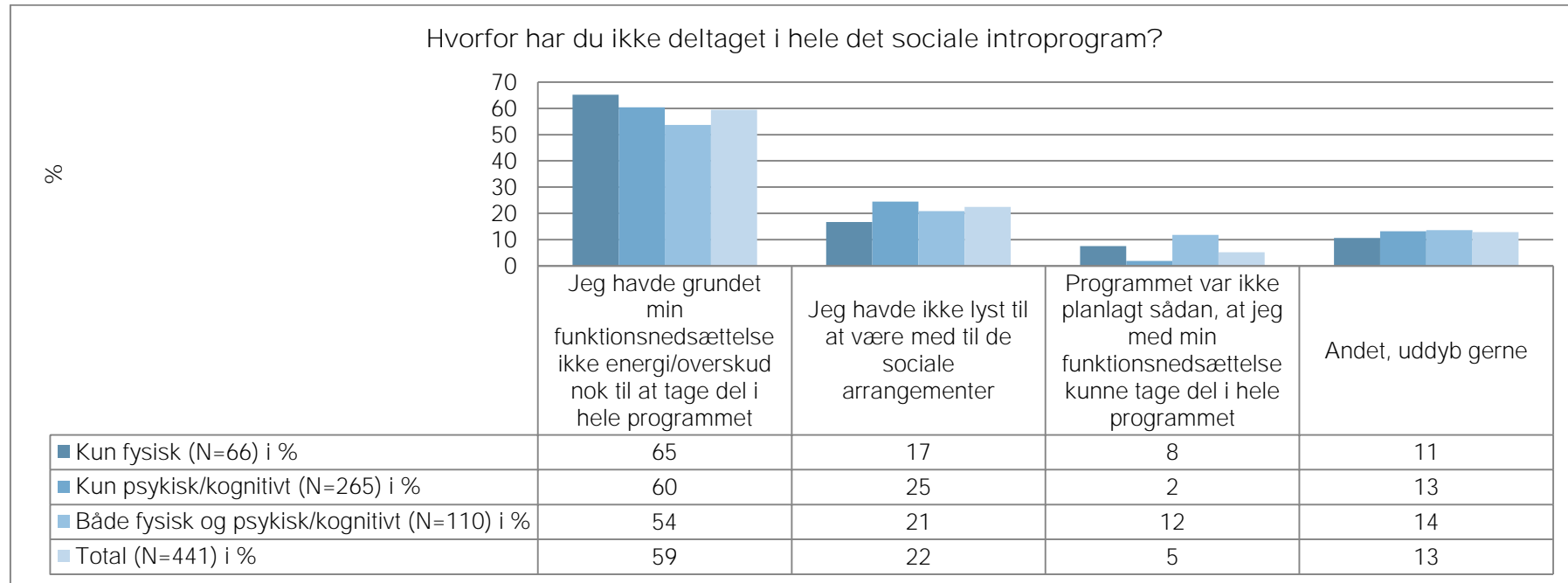

45 % af respondenterne har deltaget i det meste eller hele det sociale introprogram på deres studie, 19 % af respondenterne har slet ikke deltaget i det sociale introprogram (Figur 30).

For respondenter med psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse er det 20 %, der slet ikke har deltaget i sociale introprogrammer. Dette gælder for 18 % af respondenter med multiple funktionsnedsættelser og 13 % af respondenter med fysisk funktionsnedsættelse (Figur 30).

Den største forskel findes i andelen, der har deltaget i hele det sociale introprogram. Mens kun 14 % af respondenterne med multiple funktionsnedsættelser har deltaget i hele det sociale introprogram, er det tilsvarende tal 26 % for respondenter med fysisk funktionsnedsættelse. Her er altså en forskel på 12 procentpoint (Figur 30).

Figur 31

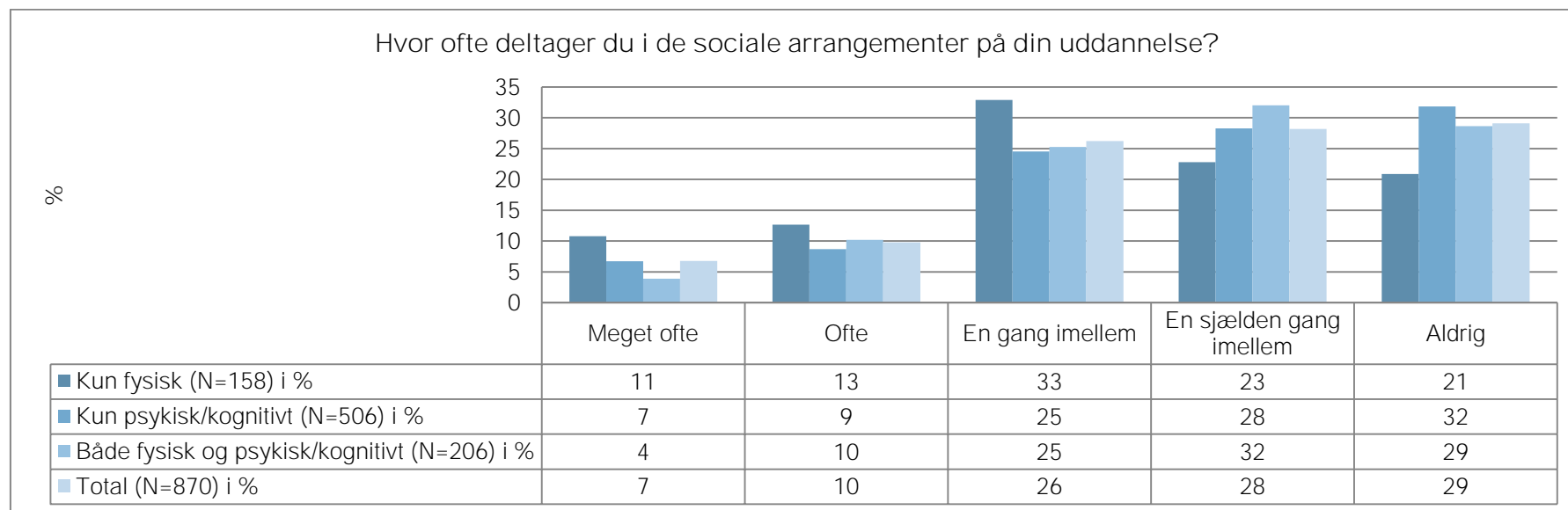

De respondenter, der har svaret, at de ikke har deltaget eller kun deltaget i nogle af de sociale introprogrammer, i forbindelse med forrige spørgsmål, har haft mulighed for at svare på dette spørgsmål.

59 % af respondenterne angiver, at de ikke har deltaget i det hele eller det meste, idet de på grund af deres funktionsnedsættelse ikke har energi/overskud til at deltage. 22 % af respondenterne deltog ikke det sociale program, fordi de ikke havde lyst, og 5 % angiver, at det er fordi programmet ikke var planlagt, så de kunne deltage i hele programmet (Figur 31).

For respondenter med multiple funktionsnedsættelser er der 12 %, der ikke deltog i hele programmet, fordi der ikke var taget hensyn til deres funktionsnedsættelse i planlægningen. Dette gælder for 8 % af respondenter med fysisk funktionsnedsættelse og for 2 % af respondenter med psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse (Figur 31).

Figur 32

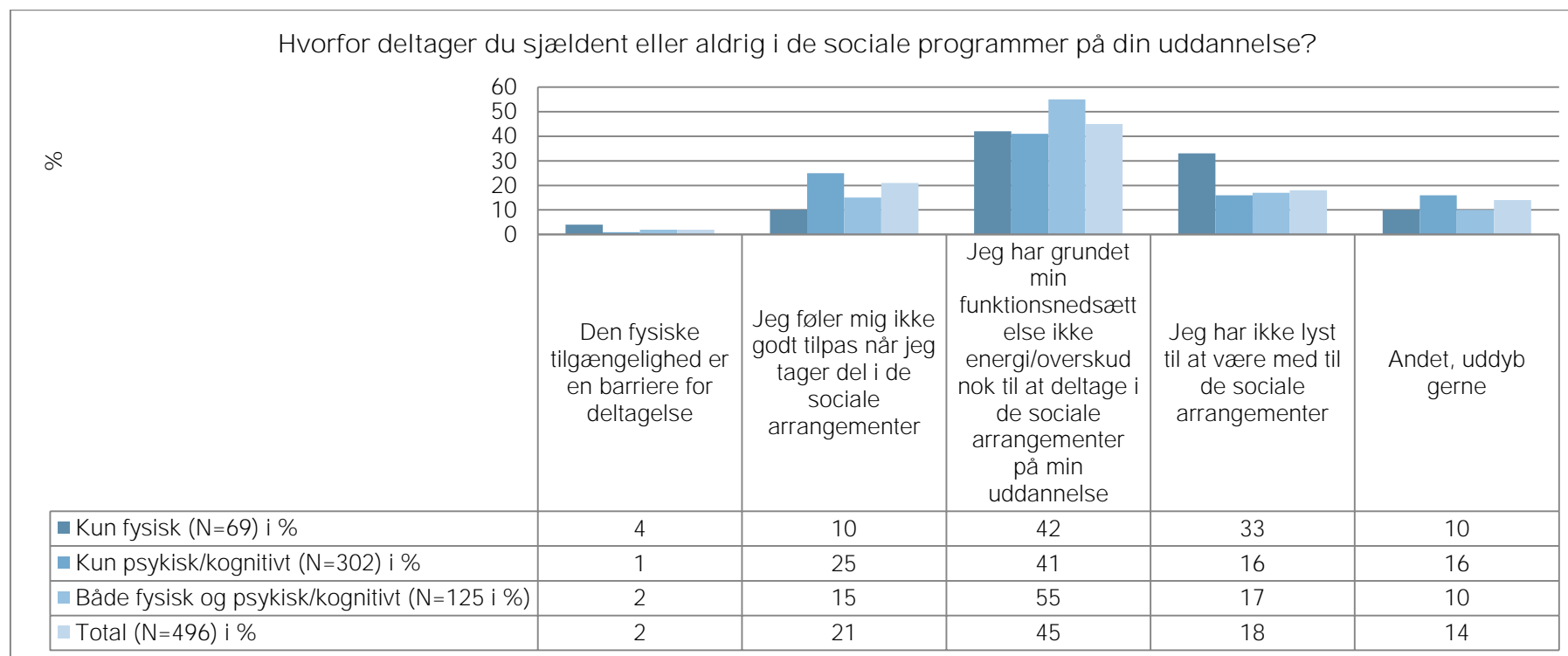

57 % af respondenterne deltager sjældent eller aldrig i de sociale arrangementer, der foregår på deres uddannelser (Figur 32).

For respondenter med multiple funktionsnedsættelser og respondenter med psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse er det henholdsvis 61 % og 60 %, der sjældent eller aldrig deltager i de sociale arrangementer på uddannelsen. Dette gælder for 44 % af respondenter med fysisk funktionsnedsættelse. Der er således en forskel på 16-17 procentpoint.

Kun 17 % af respondenterne angiver, at de ofte eller meget ofte deltager i de sociale arrangementer. Her er fordelingen nogenlunde ligelig mellem respondenter med psykiske/kognitive eller multiple funktionsnedsættelser, mens respondenter med fysisk funktionsnedsættelse deltager oftest (24 %).

Figur 33

De respondenter, der har svaret, at de ikke har deltaget eller kun deltaget i nogle af de sociale arrangementerne på uddannelsen, i forrige spørgsmål, har haft mulighed på at svare på dette spørgsmål.

45 %, af de respondenter, der sjældent eller aldrig deltager i sociale arrangementer, gør det på grund af manglende energi og overskud. 21 % af respondenterne angiver, at det er fordi de ikke føler sig godt tilpas, og 18 % respondenterne angiver, at det er fordi de ikke har lyst. Kun 2 % af respondenterne angiver, at det er på grund af barrierer i forhold til den fysiske tilgængelighed (Figur 33).

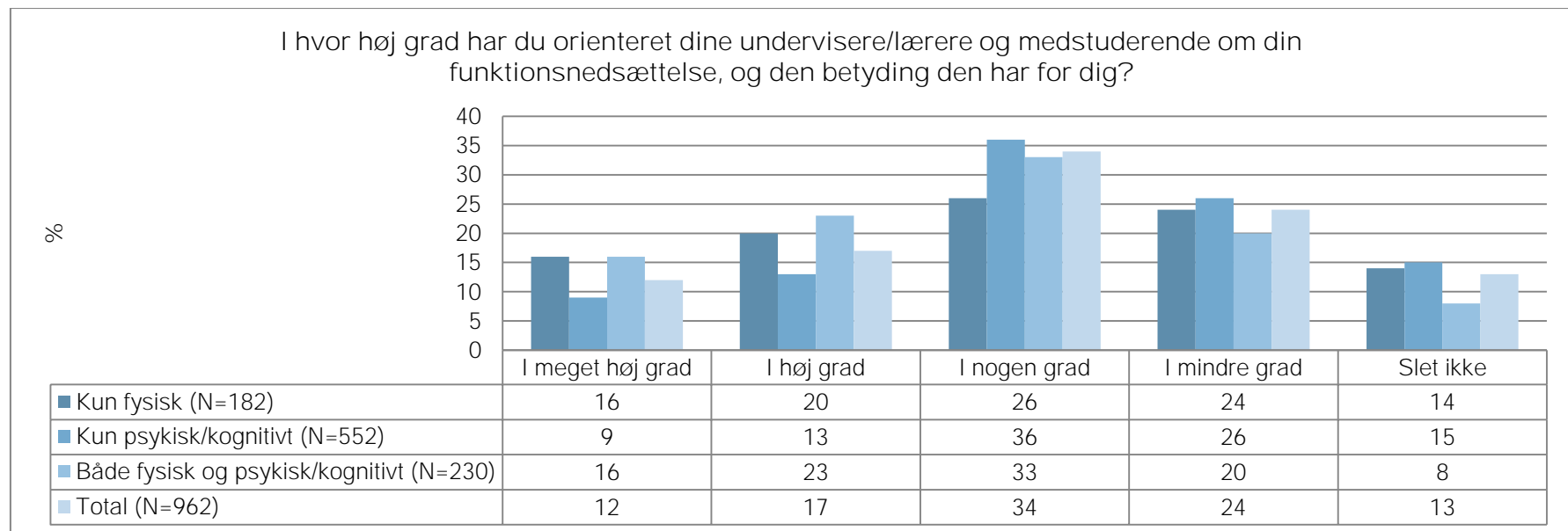
For respondenter med psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse er der 26 %, der ikke deltager, fordi de ikke føler sig godt tilpas. Dette gælder kun for 10 % af respondenter med fysisk funktionsnedsættelse, altså en forskel på 16 procentpoint.

Flere respondenter med multiple funktionsnedsættelser har ikke energi/overskud til at deltage (55 %) sammenlignet med respondenter med fysisk funktionsnedsættelse (42 %) og psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse (41 %).

ÅBENHED

Mere end hver 3. unge med funktionsnedsættelse orienterer ikke deres undervisere og medstuderende om deres funktionsnedsættelse, og kun omkring en tredjedel oplever forståelse fra deres lærere og undervisere.

Figur 34

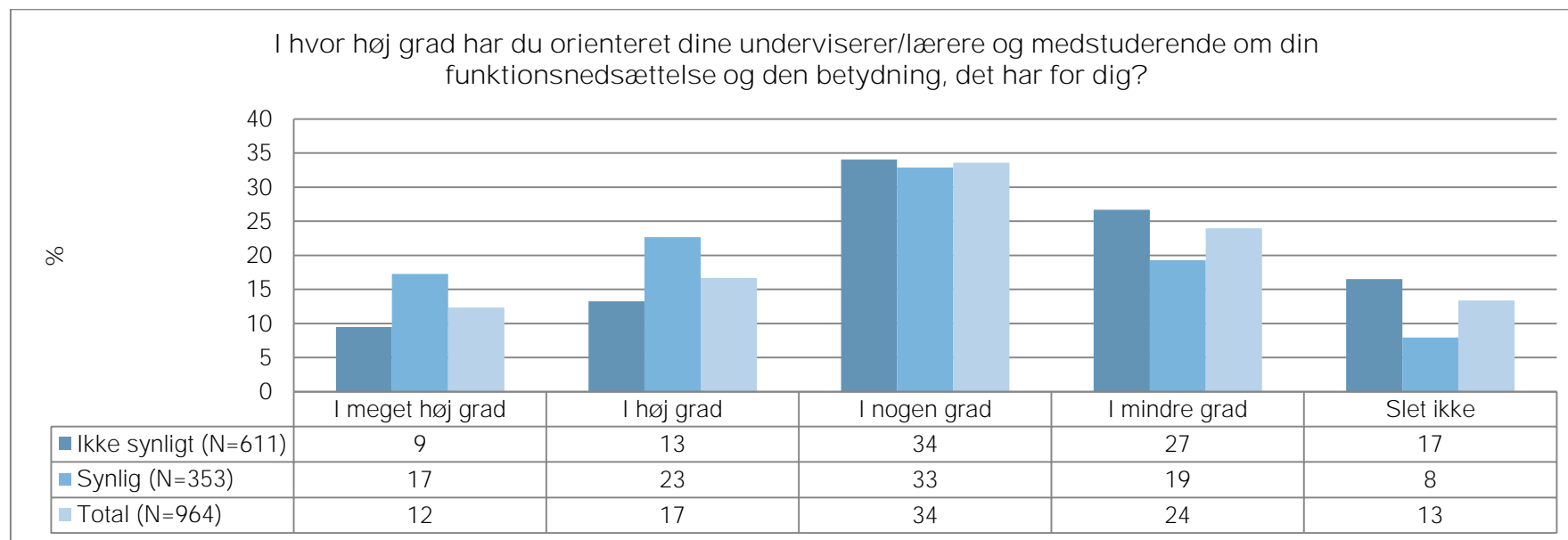
37 % af respondenterne har enten slet ikke eller i mindre grad orienteret deres undervisere/lærere og medstuderende om deres funktionsnedsættelse, og hvilken betydning det har for dem som elev/studerende (Figur 34).

For respondenter med psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse er der 41 %, som slet ikke eller i mindre grad har orienteret deres undervisere/lærere og medstuderende. Dette gælder for 38 % af respondenter med fysisk funktionsnedsættelse og kun 28 % af respondenter med multiple funktionsnedsættelser.

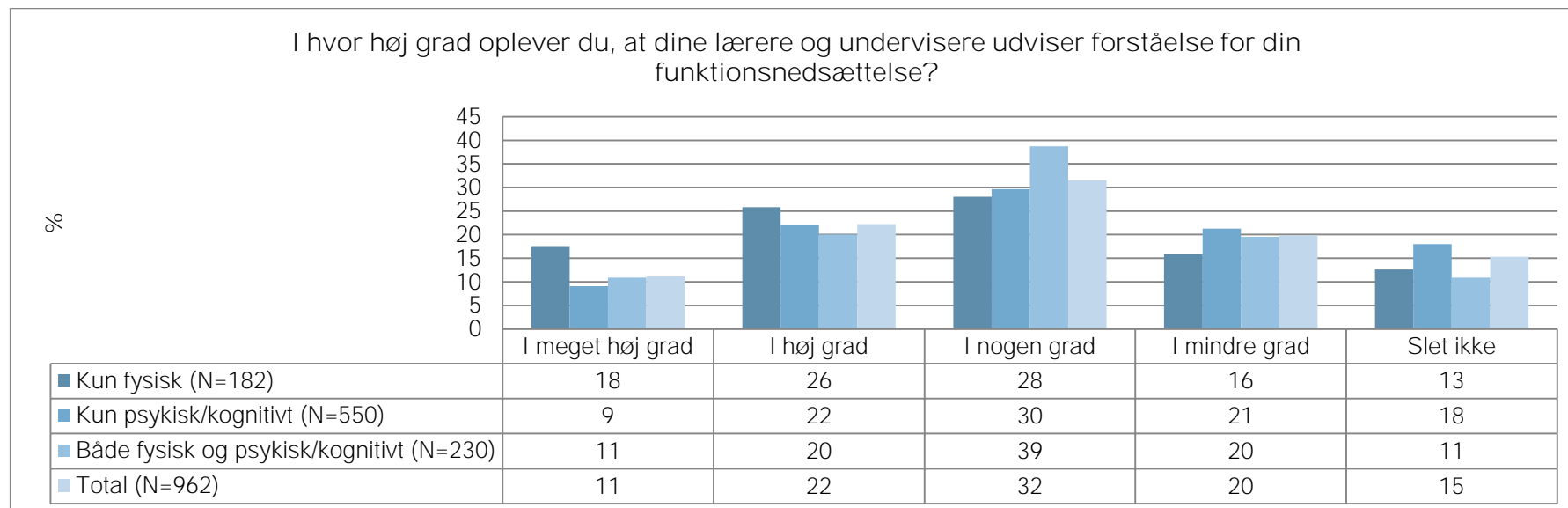
Flere respondenter med fysisk funktionsnedsættelse har i høj grad eller meget høj grad orienteret undervisere/lærere og medstuderende (36 %) i forhold til respondenter med psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse (22 %) - en forskel på 14 procent point.

Sorteres besvarelsen af dette spørgsmål i stedet efter, om respondenterne har en synlig eller ikke-synlig funktionsnedsættelse, forstærkes denne gruppeforskel: Langt flere respondenter med en synlig funktionsnedsættelse angiver, at de i høj grad eller i meget høj grad har orienteret undervisere/lærere og medstuderende (40 %) sammenlignet med respondenter med en ikke-synlig funktionsnedsættelse (22 %). Her er forskellen på 18 procentpoint (Figur 35).

Figur 35

Figur 36

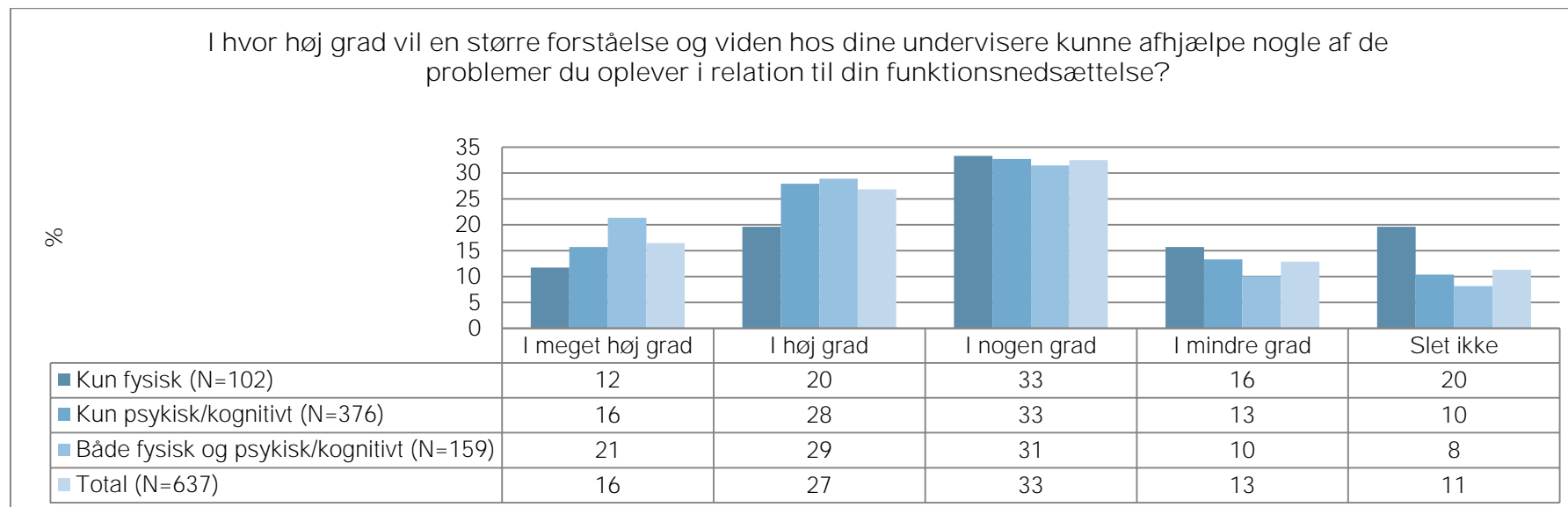

35 % af respondenterne oplever slet ikke eller i mindre grad, at deres lærere og undervisere udviser forståelse for deres funktionsnedsættelse (Figur 36).

For respondenter med psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse er der 39 %, som angiver, at de slet ikke eller i mindre grad oplever, at deres undervisere og lærere udviser forståelse. Dette gælder for 29 % af respondenter med fysisk funktionsnedsættelse.

For både respondenter med psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse og respondenter med multiple funktionsnedsættelser angiver 31 %, at de i høj grad eller i meget høj grad oplever, at deres lærere og undervisere udviser forståelse for deres funktionsnedsættelse. For respondenter med fysisk funktionsnedsættelse gælder dette for 44 %.

Figur 37

43 % af respondenterne mener, at en større forståelse og viden hos undervisere i høj grad eller meget høj grad kunne afhjælpe nogle af de problemer, som de oplever i relation til deres funktionsnedsættelse (Figur 37).

For respondenter med multiple funktionsnedsættelser er det halvdelen (50 %), der mener, at øget viden og forståelse vil afhjælpe nogle af de problemer, som de oplever i relation til deres funktionsnedsættelse. For respondenter med fysisk funktionsnedsættelse gælder dette kun for 32 %, det tilsvarende tal for respondenter med psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse er 44 %.

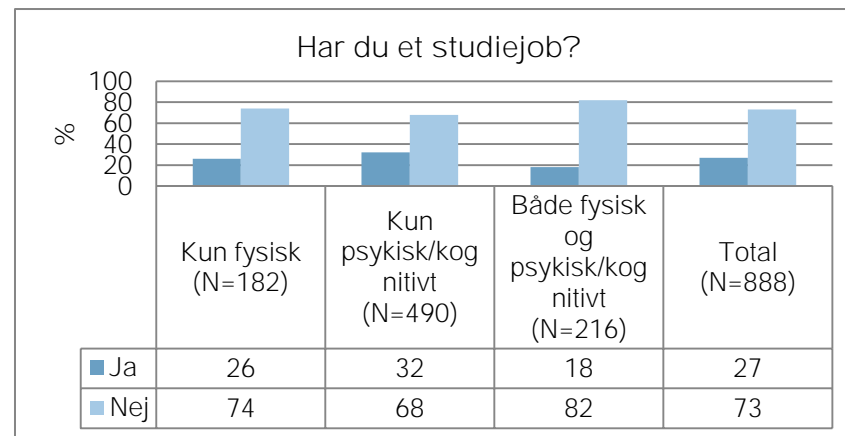
TILKNYTNING TIL ARBEJDSMARKEDET

Det er for alle unge en vanskelig øvelse at sikre sig det første job. Man kan som ung blandt andet gennem studiejob, praktik og netværk søge at styrke ens position. Det er desværre ikke alle unge, der har de muligheder, og her er unge med funktionsnedsættelse i en særlig risikogruppe, idet mange ikke oplever at have det fornødne overskud til at have studiejob ved siden af studiet og/eller får handicaptillæg under uddannelse. Der er også, for alle unge, nogle forventninger forbundet til at skulle søge det første job, og få fodfæste på arbejdsmarkedet. For unge med funktionsnedsættelse handler det om mere end at have de nødvendige kompetencer; det handler også om, hvordan man kan sætte sig selv i spil med en funktionsnedsættelse. Tilknytningen til arbejdsmarkedet starter, for langt de fleste, tidligt i form af ung-arbejde og/eller studiejob.

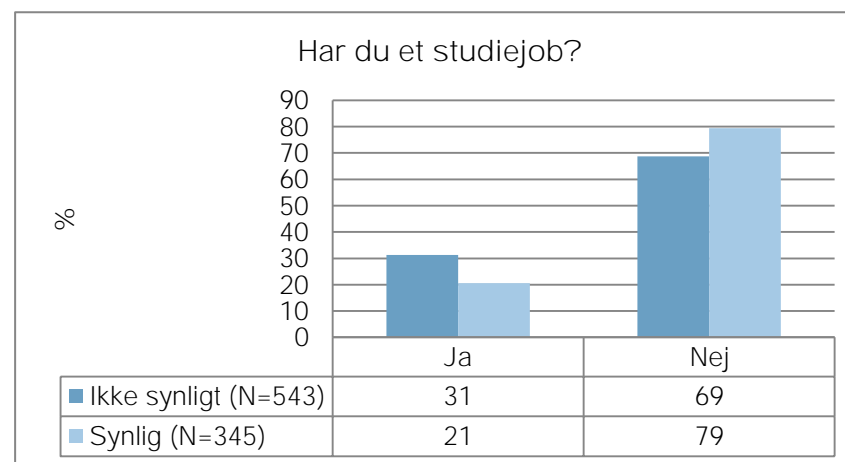
STUDIEJOB

Kun hver fjerde respondent (27 %) angiver, at de har et studiejob (Figur 38). Når der ses på om handicappet er synligt eller usynligt, er det kun hver femte (21 %) med et synligt handicap, der angiver at have studiejob (Figur 39). Det samme er tilfældet for respondenter med multiple funktionsnedsættelser (18 %) (Figur 38). Begrundelsen for ikke at have studiejob er for 73 % vedkommende manglende overskud, grundet funktionsnedsættelsen (Figur 40).

Figur 38

Figur 39

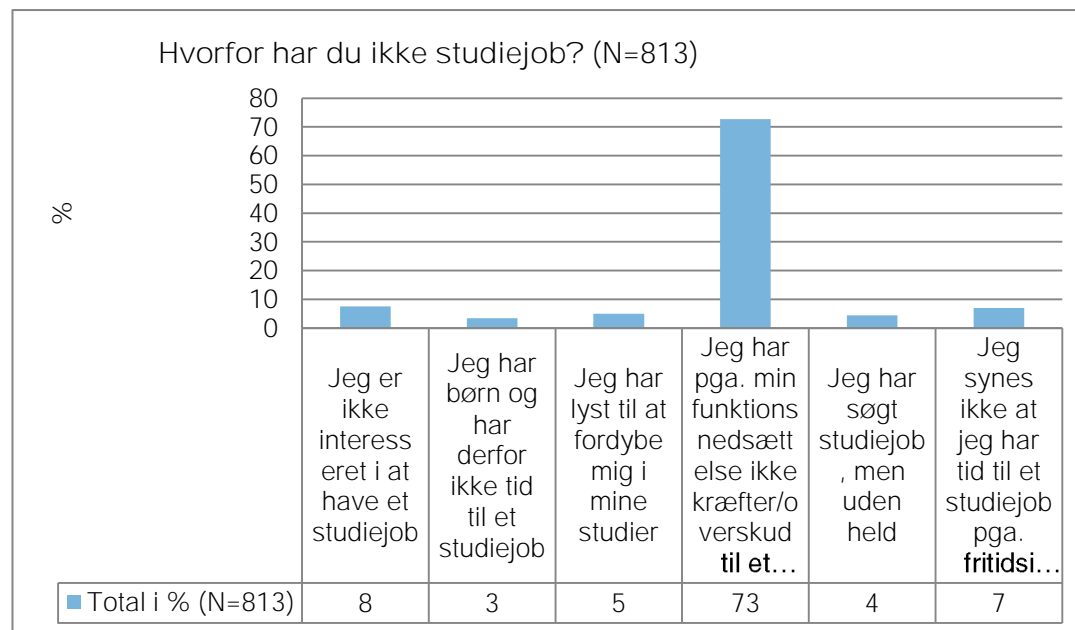
Det at have studiejob giver en grundlæggende erfaring med at være på en arbejdsplads. Det viser også, at man er vant til at indgå i arbejdsfællesskaber, og kan honorere de krav, der er på arbejdsmarkedet. Hvis studiejobbet er studierelevant, giver studiejobbet desuden et netværk, der potentielt kan føre til første job efter endt uddannelse. Derfor kan det være relevant at bygge et netværk op, for at styrke jobmuligheden som nyuddannet.

82 % af respondenter med multiple funktionsnedsættelser angiver, at de ikke har studiejob. Denne andel er lidt lavere for respondenter, der alene har et psykisk/kognitiv handicap (68 %). Det tilsvarende tal for respondenter med fysisk handicap er 74 % (Figur 38).

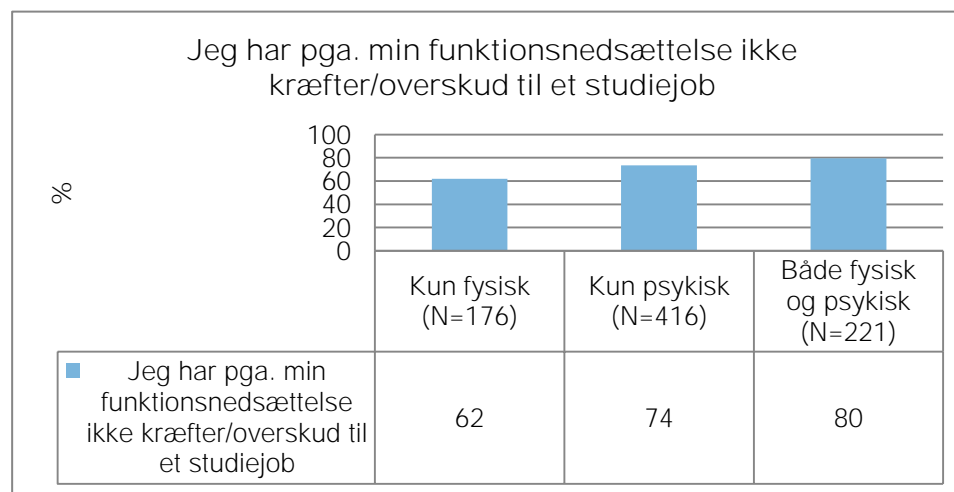
79 % af respondenter med en synlig funktionsnedsættelse angiver, at de ikke har et studiejob, mens det tilsvarende tal for respondenter med en ikke-synlig funktionsnedsættelse er 69 % (Figur 39).

Begrundelsen for ikke at have et studiejob, er i overvejende grad, funktionsnedsættelsen, idet 73 % af respondenterne angiver grunden: *"Jeg har pga. min funktionsnedsættelse ikke kræfter/overskud til et studiejob"* (Figur 40). I denne sammenhæng har det ikke en betydning, om ens funktionsnedsættelse er synlig eller ikke-synlig.

Figur 40

Figur 41

Det ser derimod ud til, at typen af funktionsnedsættelse har en betydning. Det blandt respondenter med multiple funktionsnedsættelser, at flest (80 %) angiver ikke at have overskuddet til studiejob, mens det tilsvarende tal for respondenter med fysisk funktionsnedsættelse er 62 %. For respondenter med psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse gælder det for 74 % (Figur 41).

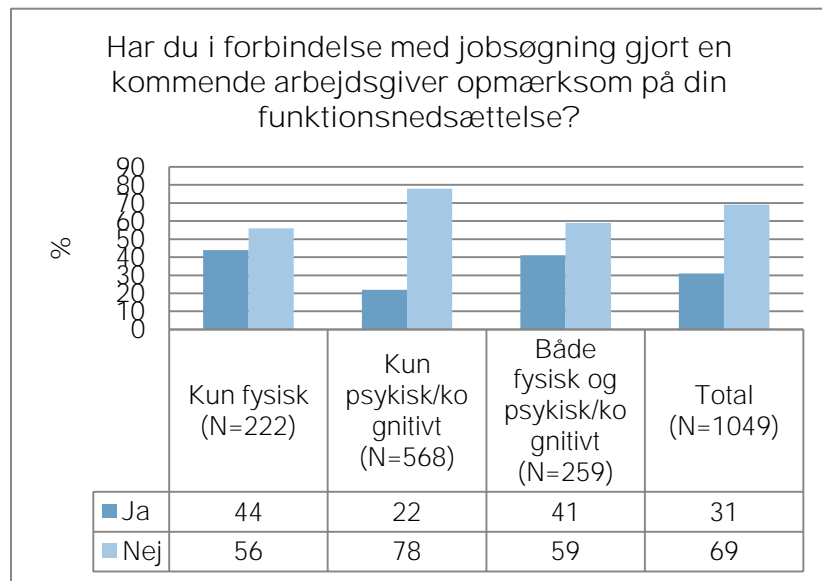
ÅBENHED OG FORDOMME

De fleste med en funktionsnedsættelse, har i forbindelse med jobsøgning, en overvejelse omkring, hvordan og hvornår den givne funktionsnedsættelse skal italesættes - og om den overhovedet skal nævnes, hvis det ikke har en betydning for arbejdsopgavens udførelse.

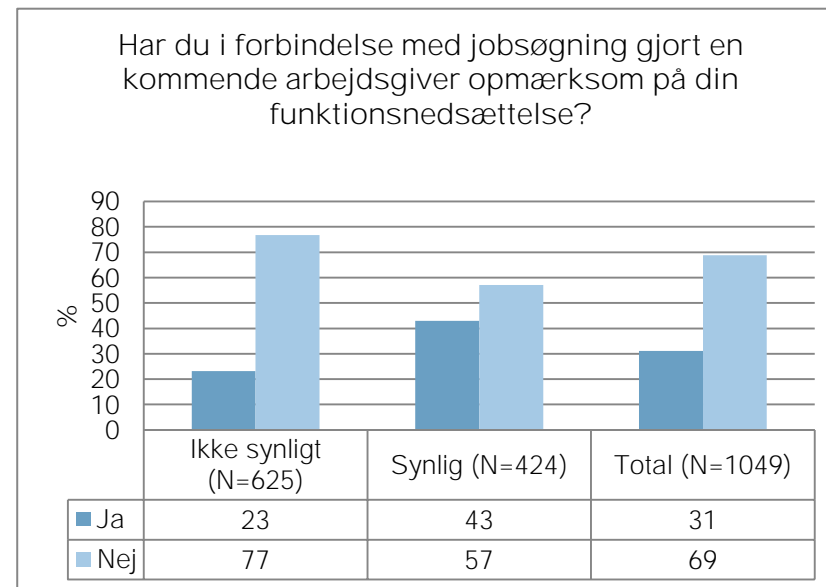
Kun omkring en tredjedel af respondenterne (31 %) angiver, at de i forbindelse med en jobsøgning, har gjort en kommende arbejdsgiver opmærksom på funktionsnedsættelsen.

For de respondenter, der har en psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse, er det kun hver femte (22 %), der har oplyst om funktionsnedsættelsen til en kommende arbejdsgiver, mens det er 44 % af respondenterne med en fysisk funktionsnedsættelse (Figur 42). I forhold til om funktionsnedsættelsen er synlig eller ikke-synlig er der også en forskel, idet 23 % af respondenterne, der har en ikke-synlig funktionsnedsættelse oplyser en kommende arbejdsgiver om funktionsnedsættelsen, mens det tilsvarende tal for respondenter med en synlig funktionsnedsættelse er 43 % (Figur 43).

Figur 42

Figur 43

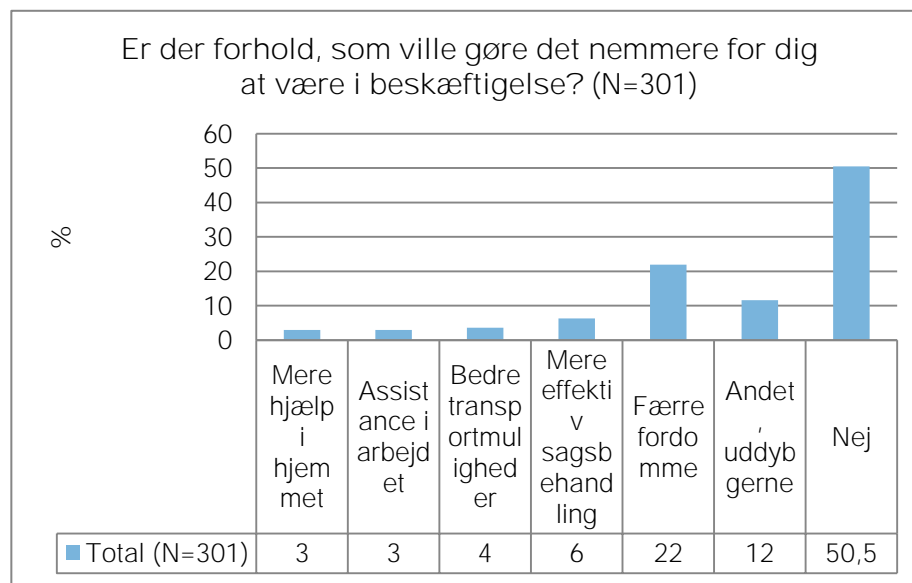

Hver 5. respondent (22 %) angiver, at færre fordomme ville gøre det nemmere for dem at være i beskæftigelse, hvilket også kommer til udtryk i de kommentarer, som er knyttet til de respondenter, der har angivet anden grund (Figur 44).

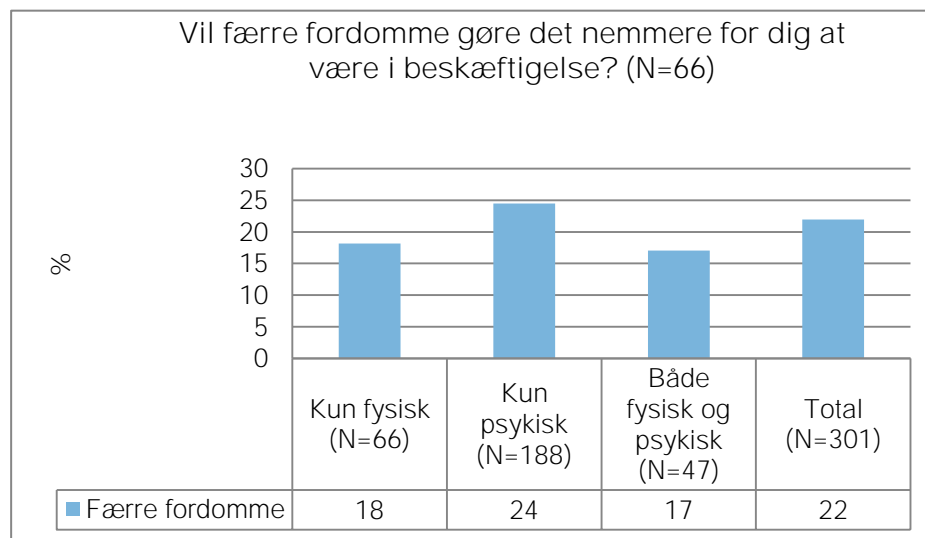
Der er en mindre forskel på, om man har en fysisk (18 %) eller en psykisk/kognitiv (24 %) funktionsnedsættelse, i forhold til om færre fordomme angives som en grund (Figur 45).

"Færre fordomme vil skabe mere ærlighed for min side, så der måske kunne tages bedre hensyn"

Figur 44

Figur 45

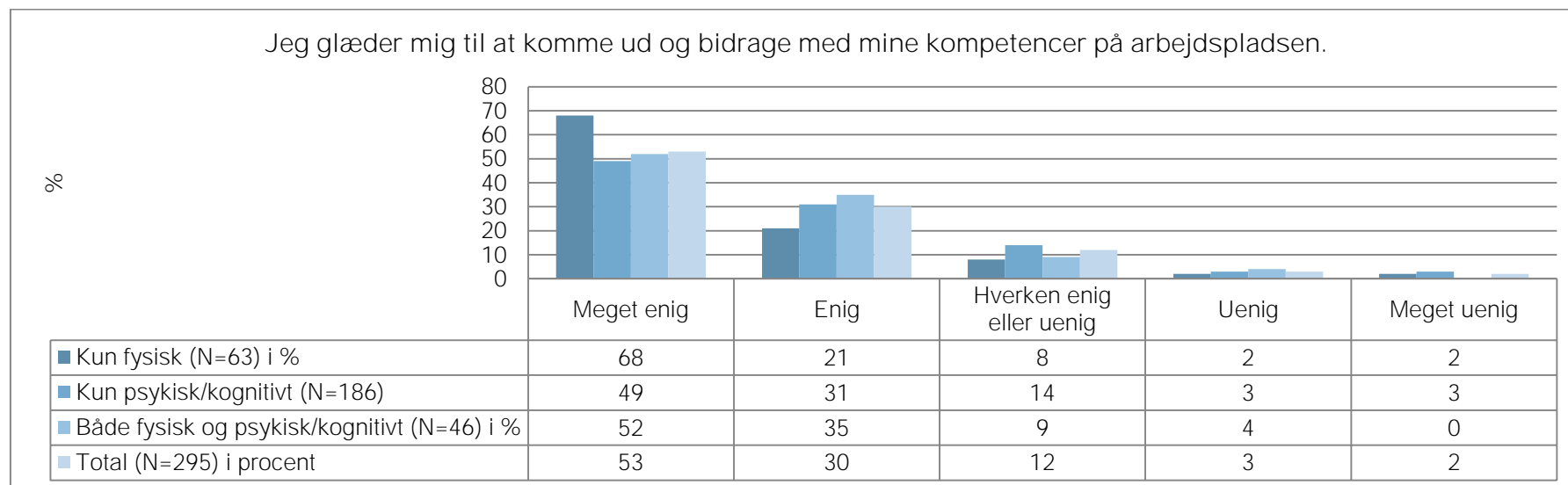

FORVENTNINGER TIL ARBEJDSMARKEDET

Hver 3. respondent tror ikke, at jobbet er derude, og hver 3. respondent tror, at de må gå på kompromis med deres faglighed.
Hver 4. respondent oplever sig ikke som ligeværdige med deres kollegaer.

4 ud af 5 glæder sig, og tror på, at de kan bidrage. Hver 5. oplever det ikke.

Figur 46

Hovedparten af respondenterne angiver, at de er meget enige (53 %) eller enige (30 %) i udsagnet *"Jeg glæder mig til at komme ud og bidrage med mine kompetencer på arbejdsmarkedet"*. Det vil sige, at cirka 4 ud af 5 respondenter er positive (Figur 46). Det samme gør sig gældende for udsagnet *"Jeg føler mig overbevist om, at jeg kan bidrage positivt på en kommende arbejdsplads"*, hvor 51 % af respondenterne angiver meget enige i udsagnet og 34 % angiver enige i udsagnet.

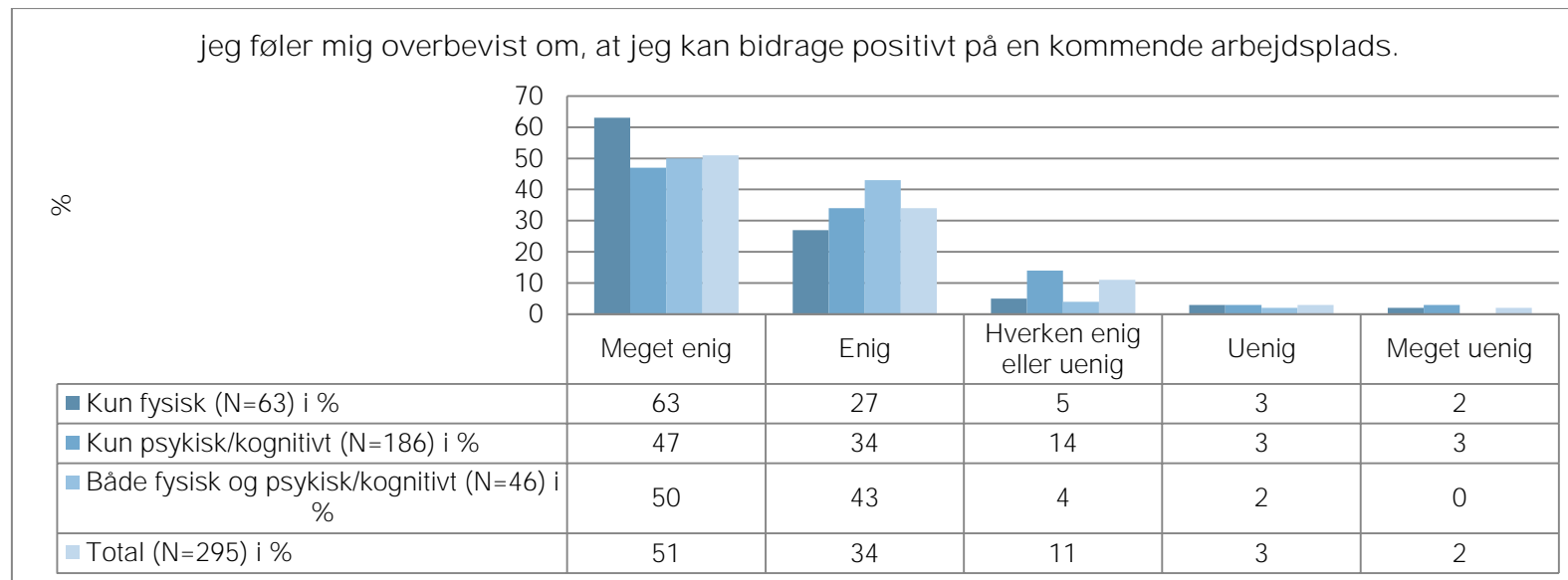
Men det henviser stadig en femtedel til de andre svarmuligheder: *hverken enig eller uenig*, *uenig* eller *meget uenig* (Figur 47).

Når der ses på typen af funktionsnedsættelse er det respondenter med en psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse, der har lidt mindre positive forventninger overfor deltagelse på arbejdsmarkedet end respondenter med en fysisk funktionsnedsættelse.

Det kan dels ses ved, at respondenter med en psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse (80 %), i lavere grad end respondenter med en fysisk funktionsnedsættelse (89 %), svarer *meget enig* eller *enig* til spørgsmålet ”Jeg glæder mig til at komme ud og bidrage med mine kompetencer” (jf. figur 46) og det samme gør sig gældende i forbindelse med spørgsmålet ”Jeg føler mig overbevist om, at jeg kan bidrage positivt på en kommende arbejdsplads”, hvor 81 % af respondenterne med psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse angiver, at de er *enige* eller *meget enige*, og det tilsvarende tal for respondenter med en fysisk funktionsnedsættelse er 90 %, altså en forskel 9 procentpoint i forhold til udsagnet om at være overbevist om at kunne bidrage positivt (Figur 47).

Det kan også ses ved, at respondenter med en fysisk funktionsnedsættelse, i højere grad svarer *meget enig* (63 %), hvor 47 % af respondenter med psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse svarer *meget enig*.

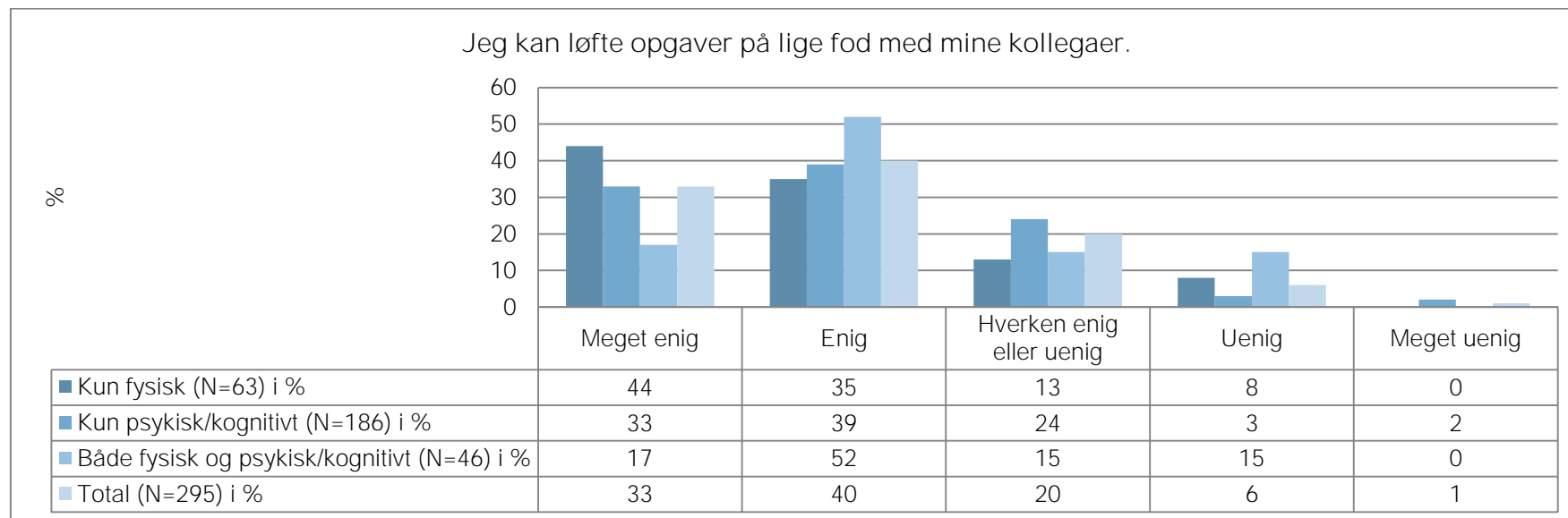
Figur 47

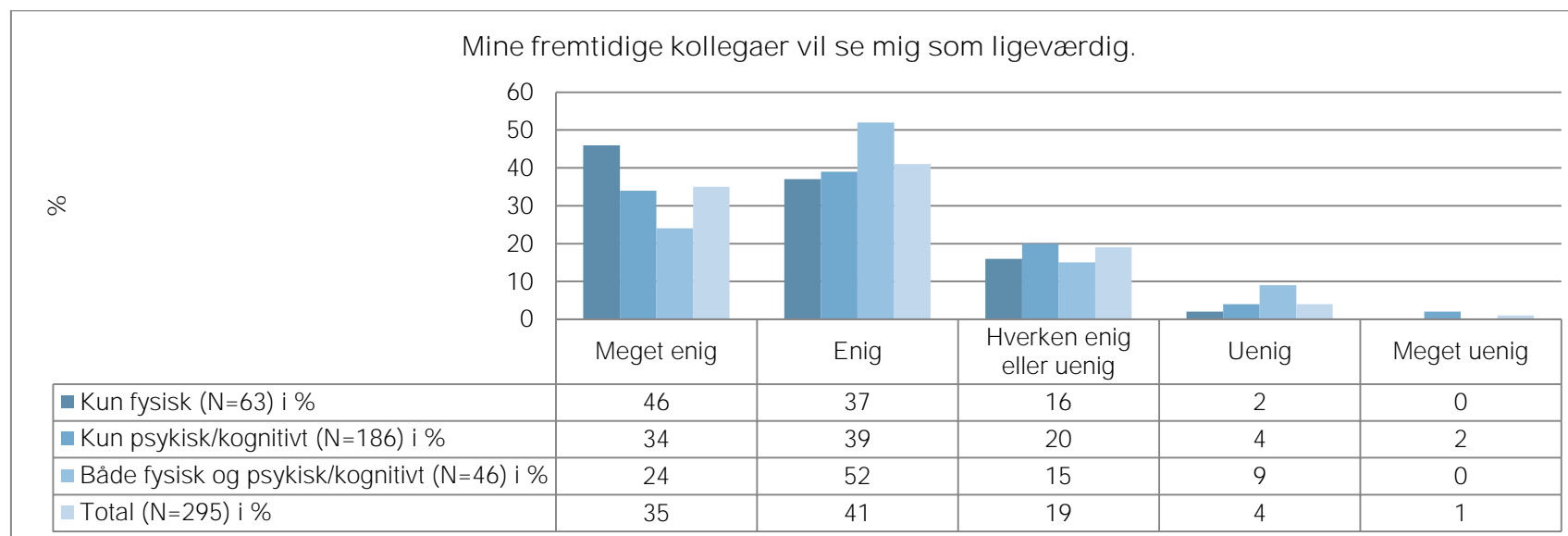
3 ud af 4 oplever sig som ligeværdige. Hver 4. oplever det ikke.

73 % af respondenterne er *enige* eller *meget enige* i udsagnet ”Jeg kan løfte opgaver på lige fod med mine kollegaer”, ligesom 76 % af respondenterne er *enig* eller *meget enig* i udsagnet: ”**Mine fremtidige kollegaer vil se mig som ligeværdige**”. Her er det ligeledes ved begge udsagn, respondenter med fysisk funktionsnedsættelse, der er mest positive (Figur 48 og 49).

Figur 48

Figur 49

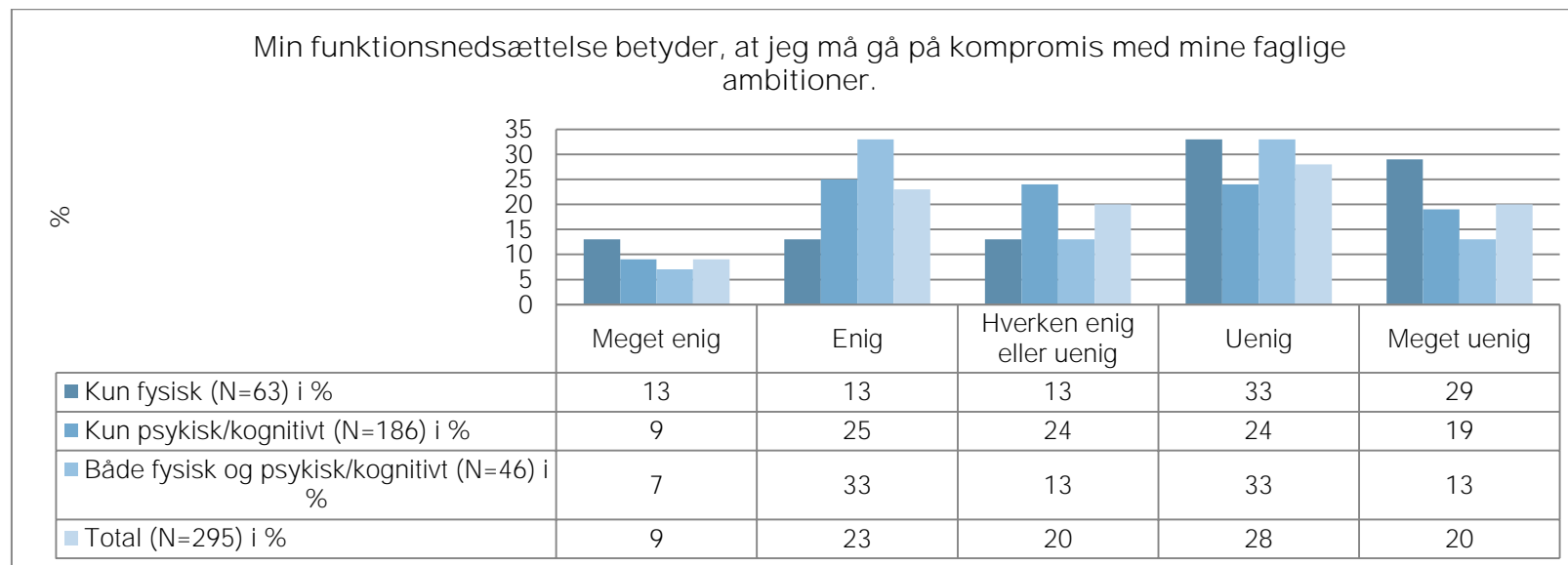
Det er værd at bemærke, at der i forbindelse med udsagnet *”Jeg kan løfte opgaver på lige fod med mine kollegaer”* og *”Mine fremtidige kollegaer ser mig som ligeværdige”* er forskel på, hvorvidt respondenterne svarer *meget enige* eller *enige*.

24 % af respondenter med multiple funktionsnedsættelser svar *meget enige* i forbindelse med udsagnet *”Mine fremtidige kollegaer ser mig som ligeværdige”*, mens det tilsvarende tal for respondenter med fysisk funktionsnedsættelse er 46 %.

Tendensen er den samme for udsagnet *”Jeg kan løfte opgaver på lige fod med mine kollegaer”*, hvor 44 % af respondenterne med fysisk funktionsnedsættelse svarer *meget enig*, mens det tilsvarende tal for respondenter med multiple funktionsnedsættelser er 17 %.

1 ud 3 oplever at må gå på kompromis med faglige ambitioner.

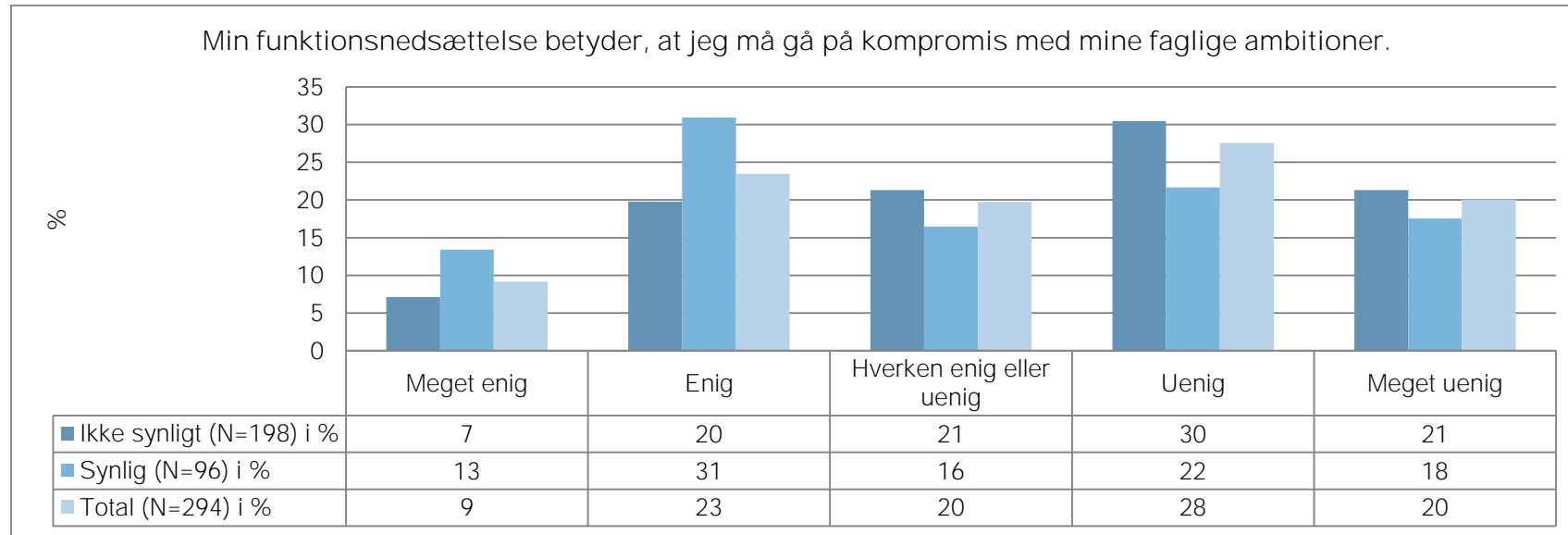
Figur 50

Samlet set er 32 % af respondenterne *meget enig* eller *enig* i udsagnet **”Min funktionsnedsættelse betyder, at jeg må gå på kompromis med mine faglige ambitioner”**.

Det ser ud til, at der også her er noget særligt på spil for respondenter med multiple funktionsnedsættelser, i forhold til oplevelsen af at måtte gå på kompromis med faglige ambitioner, idet 40 % erklærer sig *meget enig* eller *enig*. For respondenter med fysisk funktionsnedsættelse er andelen 26 %, og for respondenter med psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse er den 34 % (Figur 50).

Figur 51

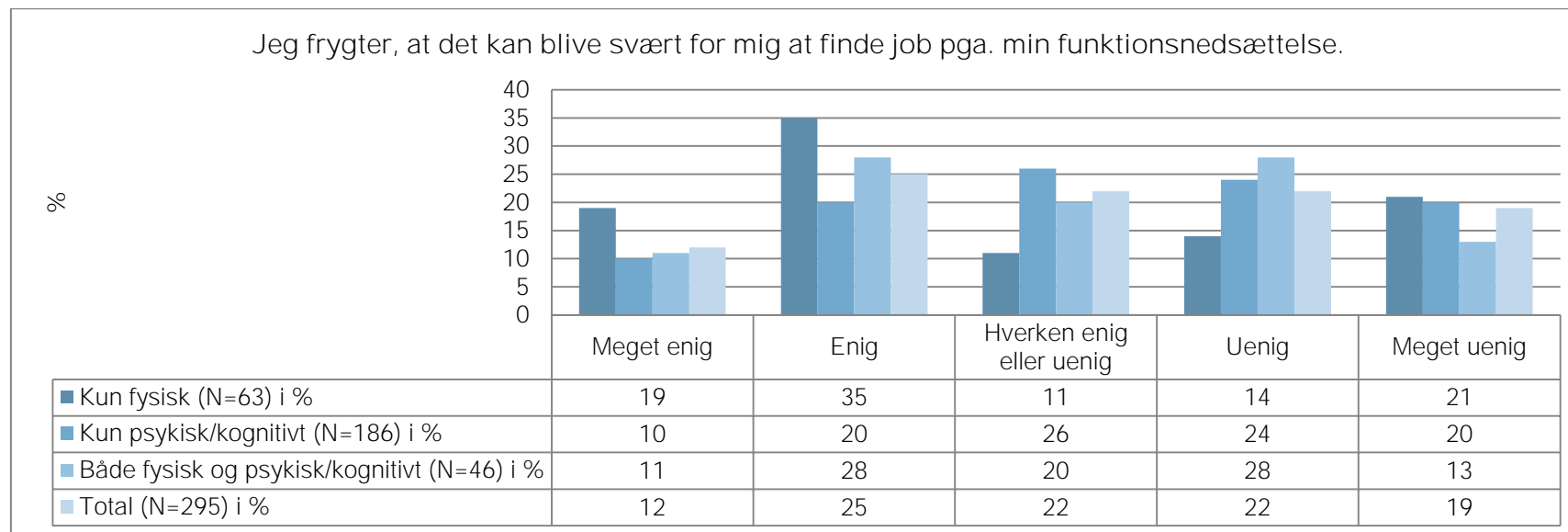

Når besvarelserne på udsagnet: ***”Min funktionsnedsættelse betyder, at jeg må gå på kompromis med mine faglige ambitioner”*** vælges ud fra om funktionsnedsættelsen er synlig eller ikke synlig, viser der sig en klar forskel mellem de to grupper af respondenter. Mens 27 % med en ikke-synlig funktionsnedsættelse svarer *meget enig* eller *enig* til udsagnet, er det tilsvarende tal for respondenter med en synlig funktionsnedsættelse 44 % (Figur 51).

Det ser derfor ud til, at det at have en multiple funktionsnedsættelse, og en synlig funktionsnedsættelse, kan påvirke ens faglige ambitioner.

1 ud af 3 tror ikke jobbet er derude.

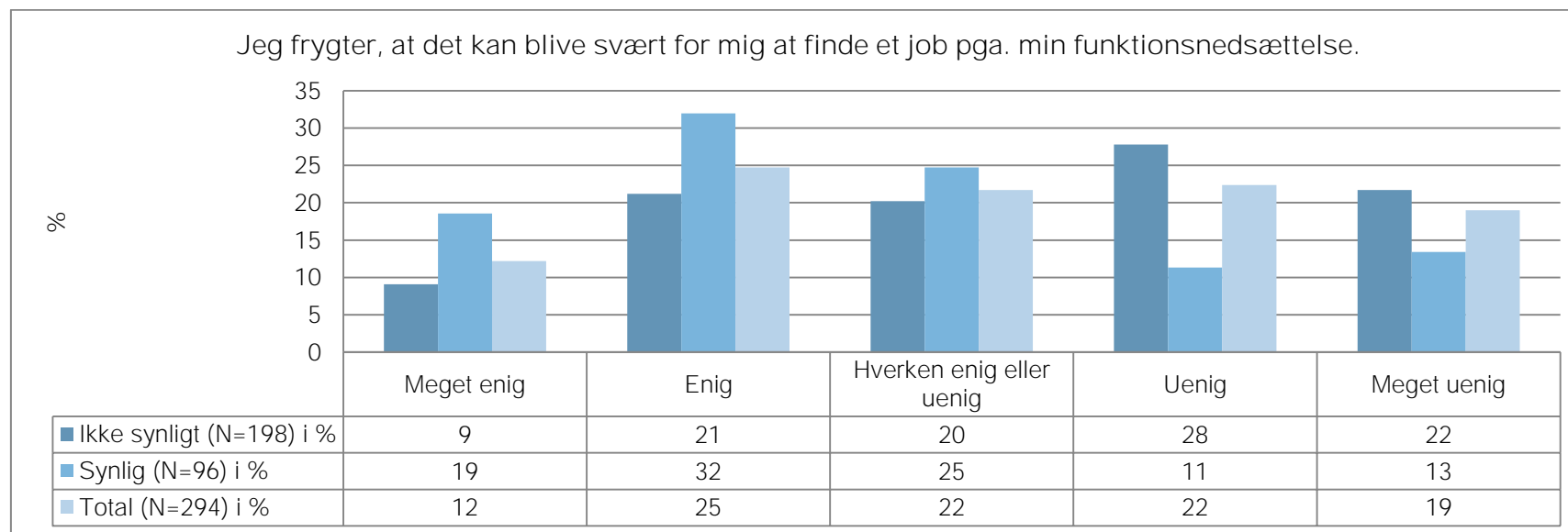
Figur 52

37 % af respondenterne svarer *meget enig* eller *enig* på udsagnet ”Jeg frygter, at det kan blive svært at finde et job på grund af min funktionsnedsættelse”.

I forbindelse med dette udsagn er det respondenter med psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse, der svarer mest positivt, idet 30 % svarer *meget enig* eller *enig* til dette udsagn. For respondenter med fysisk funktionsnedsættelse er det 54 %, der er enige eller meget enig i, at det bliver svært at finde et job på grund af funktionsnedsættelsen – altså omkring hver anden (Figur 52).

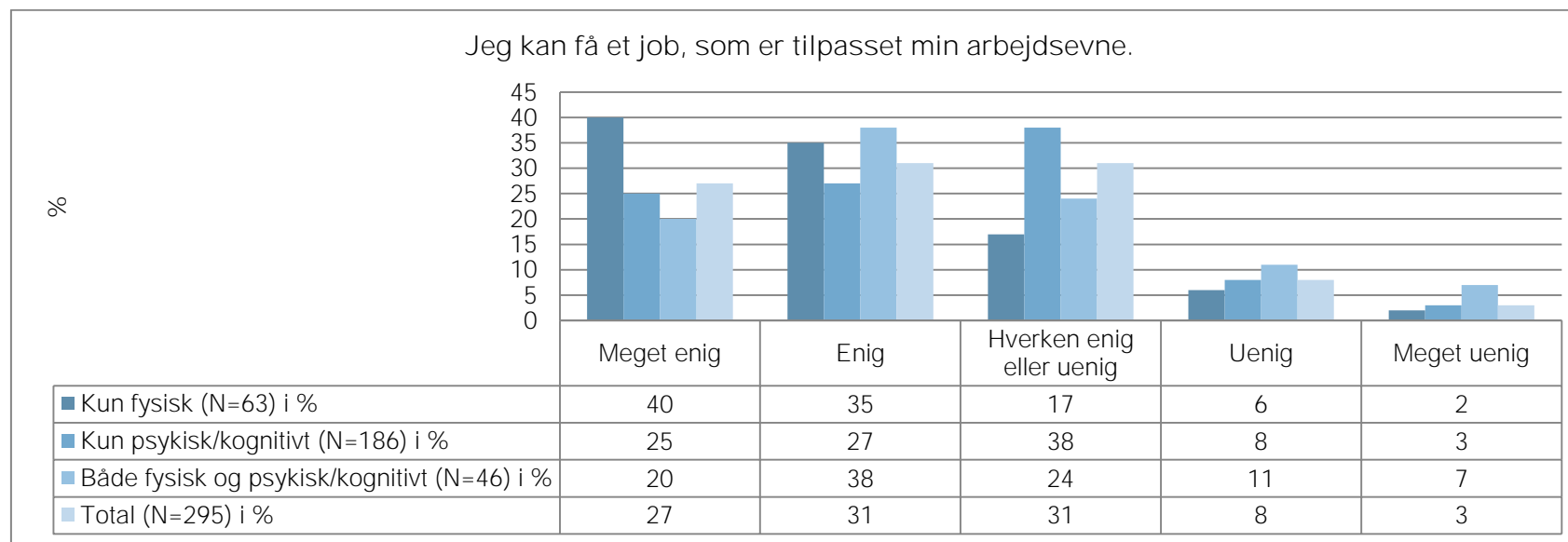
Figur 53

Igen ses her en klar forskel på, om funktionsnedsættelsen er synlig eller ej. Blandt respondenter med en synlig funktionsnedsættelse angiver 51 %, at de er *meget enige* eller *enig* i udsagnet ”**Jeg frygter, at det kan blive svært at finde et job på grund af min funktionsnedsættelse**”. Det tilsvarende tal for respondenter med en ikke-synlig funktionsnedsættelse er 30 % (Figur 53), hvilket giver en forskel på 21 procentpoint.

Samlet set tyder det på, at respondenter, der har en synlig og en fysisk funktionsnedsættelse, tror mindst på, at jobbet er derude.

Figur 54

58 % af respondenterne svarer *meget enig* eller *enig* i forhold til udsagnet ”Jeg kan få et job, som er tilpasset min arbejdsevne” (Figur 54).

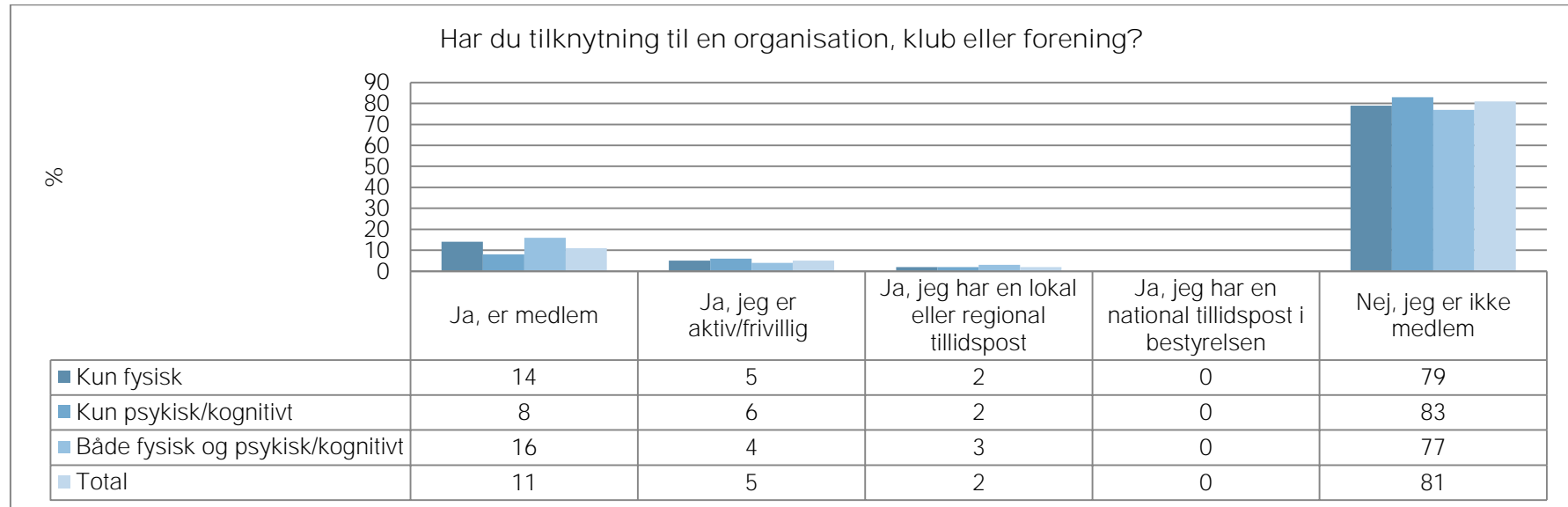
I forhold til det forrige spørgsmål om at finde et job, er tendensen nu den omvendte, således at respondenter med fysisk funktionsnedsættelse nu er den gruppe, som i størst udstrækning (75 %) erklærer sig *meget enig* eller *enig* i at kunne få et job, hvor der kan ske tilpasninger. Dette altså på trods af, at de var den gruppe, der havde de laveste forventninger til at finde jobbet.

Den positive forventning til at finde et job, der kan tilpasses ens arbejdsevne, er ikke i samme grad til stede blandt hverken respondenter med en psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse (52 %) eller multiple funktionsnedsættelser (58 %). Her er det kun omkring hver anden, der regner med, at der kan ske de nødvendige tilpasninger i forhold til arbejdsevne.

FORENINGER

4 ud af 5 er ikke medlem af en civilsamfundsorganisation, og meget få er aktive frivillige eller har tillidsposter. Omkring hver 4. respondent er medlem af en handicaporganisation, mens hver 7. er medlem af en sportsforening.

Figur 55

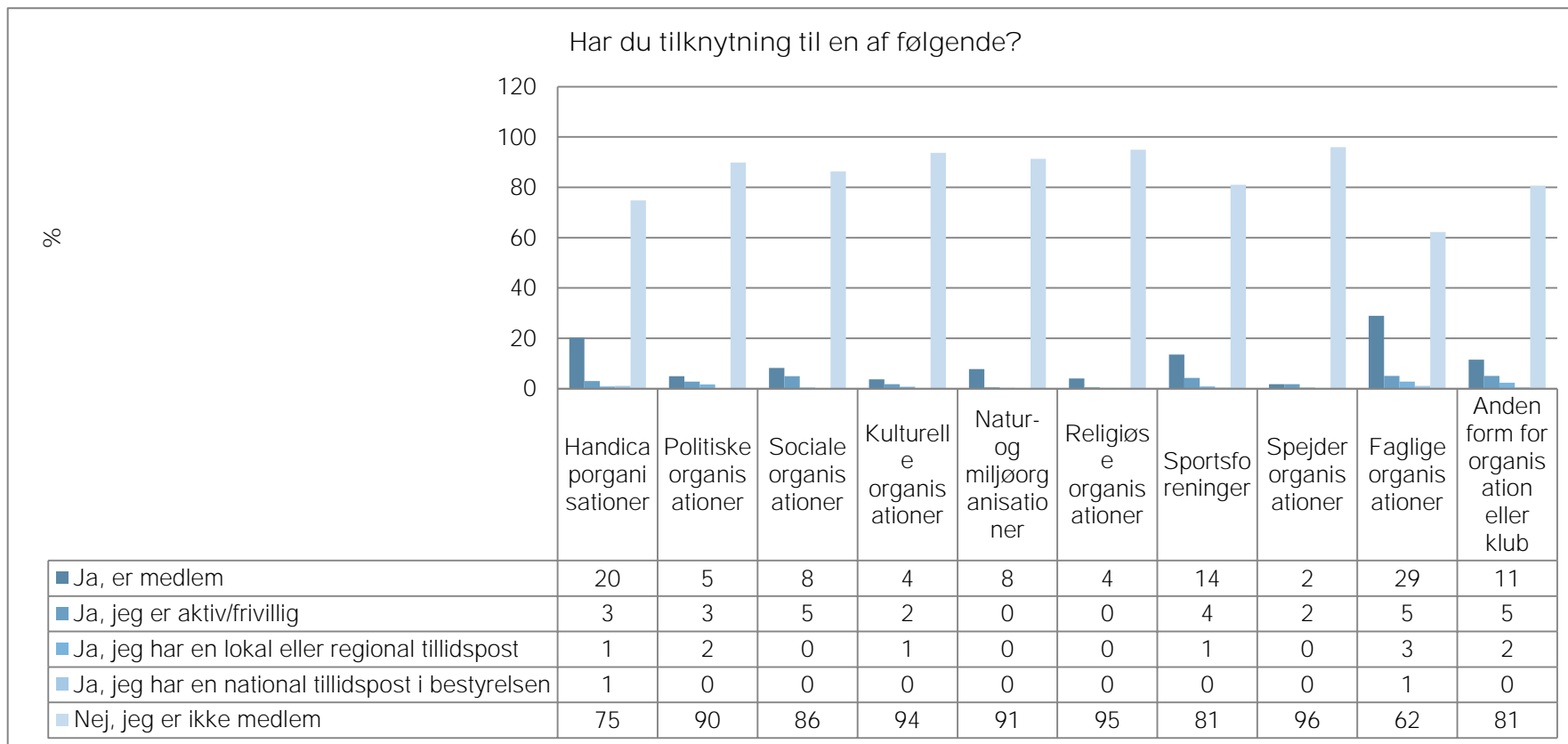
81 % af respondenterne er ikke medlem af nogen form for organisation, klub eller forening (Figur 55).

For respondenter med psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse er der 83 %, som ikke er medlem af nogen form for organisation, klub eller forening. Dette gælder for 77 % af respondenter med multiple funktionsnedsættelser og 79 % af respondenter med fysisk funktionsnedsættelse.

Ingen af respondenterne har en national tillidspost i en bestyrelse, 5 % er aktive/frivillige, og 2 % har en lokal eller regional tillidspost. Dette er omtrent ligeligt fordelt mellem de tre grupper.

For respondenter med fysisk funktionsnedsættelse er der 14 %, der er medlem af en organisation, klub eller forening. For respondenter med psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse gælder dette for 8 %. Her er altså en forskel på 6 procentpoint. Respondenter med multiple funktionsnedsættelser placerer sig over disse to med 16 %, som er medlemmer (Figur 55).

Figur 56

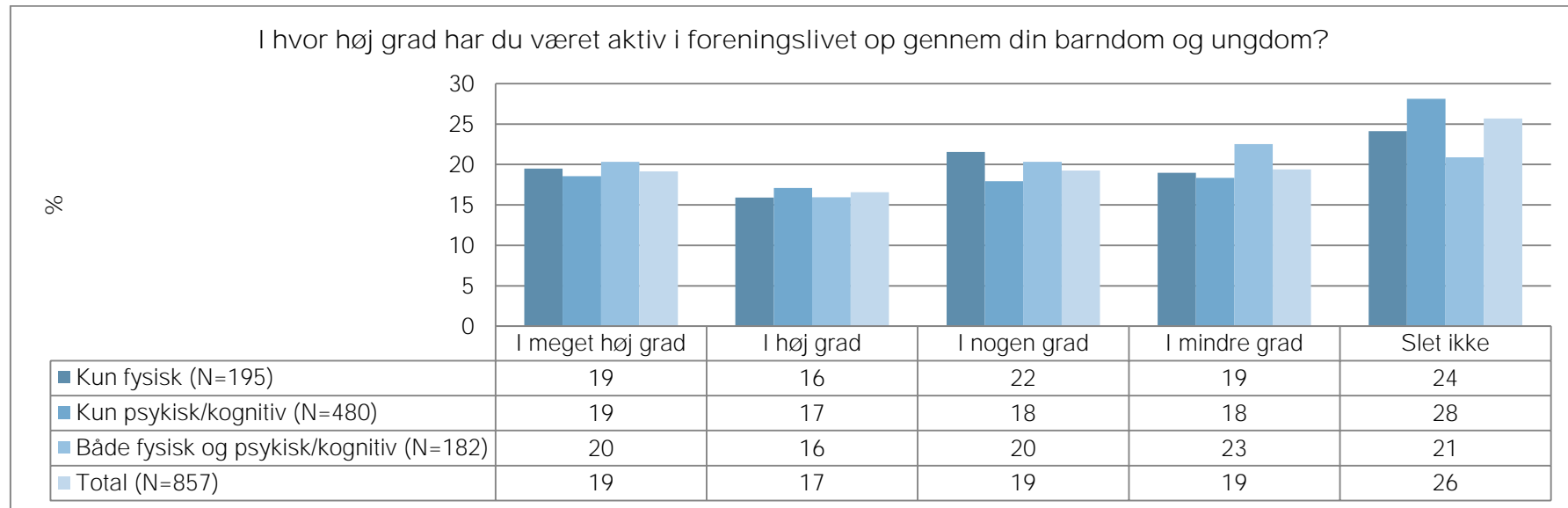
29 % af respondenterne er medlem af en faglig organisation, 20 % af respondenterne er medlem af en handicaporganisation, og 14 % er medlem af en sportsforening (Figur 56).

I både handicaporganisationer og faglige organisationer er der 1 %, der har en national tillidspost i en bestyrelse.

Der er flest aktive/frivillige i sociale organisationer (5 %), faglige organisationer (5 %) og sportsforeninger (4 %).

Der er færrest medlemmer i spejderorganisationer (96 % ikke medlem), religiøse organisationer (95 %) og kulturelle organisationer (94 %) (Figur 56).

Figur 57

36 % af respondenterne har i *høj grad* eller *meget høj grad* været aktive i foreningslivet op gennem deres barndom og ungdom (Figur 57).

Andelen, der i *høj grad* eller *meget høj grad*, har været aktive i foreningslivet op gennem deres barndom og ungdom, er meget ligeligt fordelt mellem de tre grupper af funktionsnedsættelser. Der er kun et enkelt procentpoint forskel mellem respondenter med fysisk funktionsnedsættelse (35 %) og respondenter med psykisk/kognitiv eller multiple funktionsnedsættelser (begge 36 %).

45 % af respondenterne har i *mindre grad* eller *slet ikke* været aktive i foreningslivet op gennem deres barndom og ungdom. Der er en lille overvægt af respondenter med psykisk/kognitiv funktionsnedsættelse (46 %) i forhold til respondenter med fysisk funktionsnedsættelse (43 %) og respondenter med multiple funktionsnedsættelser (44 %) (Figur 57).

Titel:

Levevilkår – At være ung med en funktionsnedsættelse

En spørgeskemaundersøgelse omkring det levede liv hos unge med funktionsnedsættelser

Udgivet af:

Sammenslutningen af Unge Med Handicap (SUMH) 2020 - www.sumh.dk

Støtte af:

Helsefonden – helsefonden.dk og Jascha Fonden – jaschafonden.dk

Tekst:

Ditte Rejnholdt Rudolfsen, Marie My og Marlene Mikkelsen

Layout:

Marlene Mikkelsen

